Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 266 (16489) | 1983 оной ноябриин 19, суббото | Сэн 3 мүнгэн.

УРГАН ҮҮЖҮҮЛЭГШЭД

...дэн мянган залуу хүбүүд, басагад, дунда ...али городской болон хүдөөгэй мэргэжэлэй ...лищи дүүргэгшэд республикымнай промыш...яти, колхоз ба совхозууд, албан зургаануудта ...ю. Тэдэнние социалис Эхэ орондоо дуратай, ...ризм байгуулагшад болгохо гээшэ парти бо...ын гүнзэгы удха шанартай шухала хэрэг мүн. ...бэелүүлгэдэ һурган хүмүүжүүлэгшэд ехэ үүргэ ...тай.

...үүжүүлэгшэд манай орон дотор хододоо тон ...байгаа, байнашье. Тиигэншьегүй яахаб. ...нигөө һайн дураар, ямаршье түлөөһэгүйгөөр ...лжэ ябаһан залуу хүнүүдтэ ажабайдалайнгаа, ...риингөө баян дүй дүршэл дамжуулна, тэдэнэй ...өөр хүмүүжүүлгэдэ һанал бодолоо, хүсэ ша... зорюулна ха юм.

...залуу үетэнэй һурган хүмүүжүүлэгшэ байха ...солотой, хүндэтэйшье һаа, тон харюусалгатай, ...хэрэг мүн. Тэрэ эрхим мэргэжэлтэ байхынгаа ...юумэ мэдэхэ, залуушуулай сэдьхэл зориг ба... һайхан юумэндэ һургажа шадаха байха ...һээ һурган хүмүүжүүлэгшэдэй диилэнхи олон... ...рхин түрүүшүүл, партиин, дайнай ба ажалай ...олоно.

...ВЕТЕРАН БҮХЭН, АЖАЛАЙ ВЕТЕРАН БҮХЭН ...АЙ ҺУРГАН ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ БАЙХА ЁҺО... АСУУДАЛ ТАБИГДАХА ЗЭРГЭТЭЙ» гэжэ ...Андропов һургана.

...рганизацинуудай хүтэлбэри, үдэр бүриин ан...лгын ашаар манай республикада яһала олон ...жүүлэгшэд дэбжүүлэгдээ. Тэдэнэй дундаһаа Со... Геройнууд Б. З. Поздеев, Е. В. Иванов, С. И. ...Ванкеев, Г. Л. Рабдаев, Н. Л. Тогмитова, В. М. ...Н. Б Сундуев гэгшэдэй нэрые дурдангүй га...

..., илангаяа промышленна предприятинуудта ...жүүлэгшэдэй тоо бүришье олошороо, эдэбхи... ...үдэлдэг болоо. Нарин сэмбын мебельно-модо..., Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадуу... болон авиационно заводуудай, «Туяана» гэжэ ...дэбэриин нэгэдэлэй коллективүүдтэ энэ талаар ...мэри ябуулагдана. Ганса Улаан-Үдын горпром... ...аа наймаанай эмхи зургаануудта хүдэлдэг 150 ...рилэгшэдые 103 һурган хүмүүжүүлэгшэд бэе... ...нхай. Эдэ коллективүүд үтэлһэн, залуу хүдэлмэ... ...э эбтэй этэйгээр, нэгэ һанал бодолтойгоор, ...һайнаар хүдэлһэнэйнь лэ ашаар социалис мү... ...түрүүлжэ гарана.

...үүдташье һурган хүмүүжүүлгэ үргэнөөр дэл... Зэдын, Яруунын, Улаан-Үдын болон бусад ...он тоото эрхим хонишод, һаалишад, механи... ...жуудa залуу хүбүүд, басагадые дахуулжа ...дүй дүршэлдэ һургана. Жэшээлхэдэ, Хяагтын ...н совхозой суута һаалишад Л. Д. Чагдурова, ..., М. Б. Очиртарова, мал адуулагшад В. Г. Чаг... ...Анучин, тугалшан Н. Д. Дайндарова гэгшэд хэдэн ...мэргэжэлдээ һургажа байна. Тиин тэдэнэй һу... ...һаалишад С. Б-М. Эрдынеева, С. Д. Цоктоева, ..., мал адуулагшад В. С. Рампилов, Г. В. Поте... ...Е. Т. Цыбенова болон бусад мүнөө түрүү... ...гаража ябанад.

...ин предприяти, организаци, колхоз, совхозууд ...ргаануудта һурган хүмүүжүүлгэдэ гүйсэд анха... ...ндуулагданагүй гээд мэдэрэе. Буркоопсоюзай ...равленидэ, 145-дахи ПМК-да, архиин заводто, ...едприятинуудта, Хориин, Хэжэнгын, Бар... ...ажахынуудта һурган хүмүүжүүлэгшэд миил ...тоологдоно, залуушуулай дунда мүртэй хүдэл... ...гүй. Эсэстэнь журам заршам эбдэхэ ушар олоор ...түсэб, социалис уялганууд дүүргэгдэнэгүй.

...ан хүмүүжүүлэгшэднай залуушуулые ажалда ...ниитын зөөридэ гамтайгаар хандахаар, журам ...йтаар һургахын түлөө оролдодог гээшэ. Энэ ..., эдэнэй уялга энээгээр хизаарлагдаха ёһогүй. ...улжа ябаһан залуу нүхэрни ямар һанал бодол, ...лготойб, хаана һуранаб, ямар ном уншанаб, ...хайшан гэжэ үнгэргэнэб, кино ба театрта ...нын хүдэлмэридэ хабаадана гү, түрэл гарба... ...р байраар хэр зэргээр хангагданаб гэхэ мэтэ ...ган хүмүүжүүлэгшэ ходо һонирхожо байха...

...ай ажахын бүхы һалбаринуудта шэнэ оньһон ...ярагүй ороно, технологи һэлгэгдэн хубилгаг... ...н байдалда залуу хүдэлмэришэн, колхознигой ...шэлтэнүүд табигдана. Орёо хүндэ машинануудые, ...үргэнөөр шудалжа, эрхим мэргэжэлтэ боло... ...р һураха зэргэтэй. Энэ талаар манай пред... ...изаци, колхоз, совхозуудта гүйсэд арга боломжо ...н. Хаа хаанагүй хото ба хүдөөгэй залуушуулай ...нууд нээгдэнхэй, элдэб курса, һуралсалай ком... ...дүй дүршэлэй болон коммунис ажалай ...үдэлнэ. Тиигэбэшье эдэнэр бүхы залуушуулай ...хангаһагүй. Тэрэ дутагдалнуудые баһал һурган ...д усадхаха зорилготой.

...промышленность болон хүдөө ажахыда ажалаа ...аар эмхидхэлгэ, ниитэ нэгэн наряадаар хүдэ... ...дэлгэржэ байна. «Иимэ бригадануудта ажалай ...эзэр дээшэлүүлэгдэдэг, хүдэлмэриин сагай ...цог, материальна ба ажалай нөөсэнүүд ашаг ...ашалагдадаг, эмхидхэлэй болон политическэ... ...хүдэлмэриие саашадань һайжаруулхын, жаяг ...жүүлхын, коллективизмын, нэгэ нэгэндээ ёһо... ...билгын, нүхэдэй ёһоор туһаламжа үзүүлгын ...алха арга боломжонууд нээгдэдэг байна» гэжэ ...й Политбюрогой һаяхан болоһон заседани ...гдээ. Иимэ бригадануудта һурган хүмүү... ...забол табиха хэрэгтэй.

...гаяа амжалтатайгаар дүүргэхын тула һурган ...д өөһэдөө ходо һуража байха болоно.

...коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ һурган ...эй үүргэ бүри дээшэлжэ байна. Тиимэһээ эдэ... ...организацинуудай бюро болон парткомуудай, ...муудай үдэр бүриин анхарал доро байха...

Республикымнай ажалай үдэр

ЭРМЭЛЗЭЛЫЕНЬ БАДАРГАНА

Арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ гурбан жэлэй түсэбые саг болзортонь сүм дүүргэхын түлөө мүрысөөндэ оролсоһон Ивалгын леспромхозой коллектив горитойхон амжалта туйлана. Модошод продукци худалдахаар хараалһан гурбан кварталайнгаа түсэбые 111.1 процент, модо шэрэхэ даабаряа 106,4 процент, модо отолхо түсэбөө 105 процент дүүргээ юм.

Эндэ Каленовкын модо бэлэдхэлгын участогай хүдэлмэришэд нэгэнтэ бэшэ шалгардаг байһан гээшэ. Энэ удаа тус коллектив дахяад эрхимлээ. Участогай модошод продукци, худалдаха, модо зөөхэ, отолхо түсэбөө холо үлүүлээ юм.

Түрүү коллектив дотороо суута гараһан Демьян Филипович Ланцовой, Алексей Анатольевич Сидоровэй, Дамдин Нимаевич Дугаровай, Пурбо Доржиевич Чагдуровай хүтэлбэрилдэг бригаданууд даабаряа жэншэдгүй дүүргэжэ, урда мэтэ эрхимлэнэ.

Мүнөө эндэ социалис мүрысөөн улам эршэмтэйгээр дэлгэрэнхэй. Хүн бүхэнэй хүсэл эрмэлзэлые улам бадаргана.

Л. ДУДАРЕВА.

ЭМХИТЭЙГЭЭР ЭХИЛЭНХЭЙ

Суулгын совхозой отделениие эрхилэгшэ Б. Р. Ендоновтой уулзажа, хонишодой ажал хэрэгээр һонирхоходомнай:

— Бидэнээр ябалсыт, эдэ үдэрнүүдтэ бүхы хонишодтоёо уулзажа ерэхэмнай,— гэжэ уряа һэн.

Уданшьегүй тала дайдаар баян Хонхоо гэжэ газарта хүрэжэ ерэбэбди. Эндэ совхозой үнинэй хонишодой нэгэн Мунко Доржиевич Дашабалбаровай бригадынхид үбэлжэдэг юм. Малай байра, газаа досоогуурхиинь харахада, ажалша бэрхэ зон отарада хүдэлдэг гэжэ дары ойлгохоор. Энэ жэлэй үбэлжэлгэдэ гүйсэд бэлэдхэлтэй. Дал хорёонь һайса сэбэрлээтэй. Үбһэ, һолоомон хониной байрын дэргэдэ зөөгдэжэ сомоотой, хүреэлээтэй. Үрэмдэмэл хүдагшье жэншэдгүй хүдэлгэгдэхөөр заһагданхай. Тээ саанань үбэлэй үедэ бардам хүрэхөөр хохир обоолоотой харагдана.

Хонидоо харууһалжа ябаһан Мунко Доржиевичтай ошожо уулзабабди. Дундуур нюргатай, багжагар хүдэр бэетэй хүн дүтэлжэ, гарыемнай шангаар барижа мэндэшэлнэ.

— Урдахи поли дээрэ ябаһанаа һаянайл эндэ ерээбди даа,— гэжэ ахалагша хонишон хөөрэнэ.— Хамта манда энэ жэлдэ 630 эхэ хонид даалгагданхай юм. Нажар намарай хаһада малаа һайса таргалуулха гэжэ оролдогдоо. Саг болзор соонь искусственнэ аргаар эхэ хонидой үрэжүүлгэ үнгэргэгдөө.

Нүхэр Дашабалбаров мал ажал дээрэ гуша гаран жэлдэ хүдэлнэ. Удаан саг совхоздо һүнэй фермые даагшаар хүдэлөө. Хожомынь эхэ хонидой отара даажа абаһан намтартай угай малшан юм. Эсэгэтээ хамта мүнөө Баатар хүбүүниинь ажаллана. Залуу хүбүүн хонин ажалда яһала дүй дүршэлтэй болонхой.

— Үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлдэхэ гэжэ яһала оролдообди,— гэжэ Мунко Доржиевич хөөрэлдөөгөө үргэлжэлүүлнэ.— Хото хорёогоо, байра байдалаа заһажа түбхинөөбди. Нарай хурьгадтаа эдюулхэ һайхан үбһэ зундаа өөһэдөө бэлэдхээбди. Сэлэнгын районой малшадай үүсхэлые һонирхон уншаа һэмди. Бидэшье энэ үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэжэ, эхэ хонин бүриһөө хурьга абажа түлжүүлхээр шиидэнхэйбди.

С. РИНЧИНОВ.
Мухар-Шэбэрэй район.

Малай үбэлжэлгые шалганабди

...ӨӨДӨӨ ХАРАЖА ҮРДЕЭГҮЙДЭНЬ ҮБЭЛ БОЛОШООД БАЙБА

«Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой комсомол-залуушуулай 1-дэхи фермэ» гэһэн гаршагтай танилсахадаа, тэрэнэйнгээ ондоогоор Шэнэ-Буусын фермэ гэжэ хэзээ нэгэтэ суурхадаг байһыень мэдэбэбди.

Шэнэ-Бууса... Тээд ажахы дотороо тэрэнь эгээл гээгдэнги, эгээл тулюур байдалтай фермэ болошоод байхаһаа гадна, тэрэ байдалһаа һая наашада гарахаар бэшэ шэнгээр үзэгдэһэндэнь халагламаар байба. 268 үнеэнэй байһан байра соонь айхабтар шиигтэй, харашагүй муухай үзэгдэбэ. Үаанда байһан үхэрнүүд шэбхэ шабааһандаа абаха танаггүй зууралдашаһан тула хайратайгаар харагдаба. Энэ байра соохи шабааһан үнихэнэй сэбэрлэгдээгүй янзатай. Коридор соогуурнь 3—4 поршоонхо гүйлдэжэ ябаба.

Суургагүй байһан ветеринарай таһалгада оробобди. Фермын урданайнь алдар гэршэлһэн вымпелнүүд хэндэшье хэрэггүй болоһон хэбэртэй. Үнэтэ эм дом болохо антибиотигууд таг дээгүүр хаятай харагдана. Тэрэ таһалгаһаа гараад, удаадахи үүдэ нээхэлээрнай, бишыхан таһалгын шала дээрэ нарай гурбан тугал хэбтэбэ. Сагаадагдаашьегүй, муухай, хүйтэн амисхаалтай байрада хаягдаһан тэрэ гурбанай тэнижэжэ, ажахын малай тоо толгой олошоруулхань бэрхэтэй ха даа.

Тус фермэдэ ерэһэн лэ хүн эндэхи гуримгүй байдалые гансата обёорхол байха. Тиигэбэшье эгээл гайхуулма, сошордоомо юумэн эндэ юун бэ гэхэдэ — тэжээлэй хүдэлдэггүй цех! Котелнууд болон бусад амһартануудынь байгша ондо юрэдөөшье хүдэлгэгдөөгүй. Халуун, бүлеэн уһан тухай һаалишад һанаашалхаяашье болинхой.

Эндэ харууһалагдажа байһан 268 үнеэдэй 130-ниинь мүнөө үедэ һаагдана. Тоо бүридхэгшэ Максаровагай хэлэһэнэй ёһоор, 57 үнеэдынь һубай.

Июль—август соо түрэһэн үнеэлынь муугаар һаагдана, 25 толгой хүгшэрһэн үнеэд гүрэндэ тушаагдаха.

Тус фермын үнеэдэй иимэрхүү бүридхэлтэй байхада, үнеэдһээ һүнэй ехээр һаагдаха арга боломжо тухай хэлсээн гаралтай гээшэ гү?.. Энэмнай фермын хүдэлмэрилэгшэдэй ажалые харуулһан гол дүнгүүдэй нэгэниинь ха юм.

К. Марксын нэрэмжэтэ колхозой Шэнэ-Буусын фермэдэ хараһан, үзэһэн тухайгаа ажахын парткомой секретарь В. Н. Аюрзанаевта, ахамад зоотехник А. И. Сокоревто мэдүүлһэн байнабди.

— Энэ үбэлжэлгэдэ малнай тэжээлээр бардам хангагданхай гээшэ. Зоотехниин заабаряар абаха ёһотой нормоёо үнеэднай хуу абана. Байра соонь муухай гэжэ зүб хэлэнэт. Долоон хоногтоо арай гэжэ нэгэ дахин сэбэрлээ бололог лэ даа,— гэжэ ахамад зоотехник гүбэр-шэбэр гээ һэн. Тинхэдэ Владимир Намсараевич фермын бүхы заалагай зайдан, урагшагүй байдалые һаалишадай журамгүй ябадалтай холбохые һэдээ һэн. Тээд колхозой партком болон профкомой малшадай дунда ябуулжа байһан хүдэлмэринь балайшье харагданагүй гэхэ хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, улаан булан абаад үзээл даа. Тэндэнь үни хала хэгдэһэн стендүүд байна. Тээд тэлэнэйнь мүнөө болотор хооһон байдагые юугээршье тайлбарилхын аргагүй. Һаалишадай уялганууд болон бодото ажалайнь дүнгүүдые тэндээ саг үргэлжэ харуулжа байхань хүндэ бэшэ ха юм.

Шэнэ-Буусын фермэ ажахын конторһоо хэдэн минута соо хүрэмэ газартаашье һаа, хэсүүхэн байдалда оронхой. Зүгөөр бодото байдалаарнь багсаахада, бэрхэшээлһээ хэзээ гарахань мэдэгдэнэгүй.

Партиин XXI съездын нэрэмжэтэ колхозой Ташаланай һаалиин фермэдэ шэнэ байра баригдажа эхилһээр арбаад жэл болоһон түүхэтэй. Эндэ хүрэжэ ерэхэдэмнай, һаалишад далаа сэбэрлэжэ байба. «Үглөөнһөө үдэшэ болотор хүдэлбэшье, салин хүлһэмнай миил 50—60 түхэриг болоно»,— гэжэ тэдэнэр гомдолоо мэдүүлбэ.— Хэдэн жэлдэ амаралта гээшые мэдэнэгүйлби, гар хүлнүүднай үбдэдэг болонхой. Комплексно хангалга һайжаруулхые хүсэгдэнэ,— гээд үшөө саашань нэмэжэ хэлэбэд.

Энэшье фермынхидэй хэһэн ажалаараа урмашаха юумэнь үгы байба. Һүнэйнь һаам бага, шанарынь муу. Байра байдалынь задагай. Улаан булангай дулаахан байратайшье һаа, тэрэнээ хүсэд түхеэрэжэ үрдеэгүй байһаар.

Дурсагдаһан хоёр ажахын МТФ-нүүдэй байдалаар тобшолол хэхэдэ, эдэнэр бүхэли зунаа, үнгэрһэн ута намараа зүбөөр хэрэглэжэ шадангүй, задагай һула байдалтай үбэлые угтаба. Крыловой «Тэрмээлжэн ба шоргоолжон» гэжэ баснида хэлэгдэдэгэй ёһоор, эдэнэрэй өөдөө хаража үрдеэгүйдэнь үбэл болошоод байба.

Гэхэ зуура, эдэ ажахынуудһаа холо бэшэхэнэ «Гигант» колхоз оршодог. Эндэ бригадна подрядта энэ жэлдэ ороһон һүнэй комплекс бии. Шэнэ гуримда ороһонһоо хойшо һү һаалгань эндэ хараа байса дээшэлээ.

— Нёдондо үнеэн бүриһөө 1823 литр һүн һаагдаһан байгаа һаа, байгша оной 9 һарын туршада 1700 литр һаагаад байнабди. Ноябрь соо 120 центнер, декабрь соо 170 центнер һү һаахаар хараалнабди.

Шэнэ гуримдаа хүн зомнай тааража, оншыень олоожо байна гээшэ. Түрүүшээр яһала шуулдагша һэмди. Һаалишан бүхэн зундаа 260 түхэриг хүрэтэр салин абажа байгаа һэн. Мүнөө 170—180-яа алданагүйл даа,— гэжэ комплексын начальник Н. Т. Афанасьев хөөрэбэ.

Республикынгаа һаалиин фермэнүүдэй дундаһаа эгээл түрүүлэн бригадна подрядта ороһон тус коллектив шефскэ аргагүй ехэ туһаламжа үзүүлдэг механическа заводойнгоо аша туһаар һаалиин жэшээтэ һайн комплекс боложо байна. Тэдэнэй улаан булан соо ороходоо, бүхы ажабайдалтайнь, ажалайнь дүнгүүдтэй һайн танилсаха арга бии.

42 хүнһөө бүридэһэн коллективтэнь даб дээрэ 6 коммунист тоологдоно. Партийна, профсоюзна, депутадай бүлэгүүд, арадай хиналтын пост, нүхэдэй сүүд, комплексын совет гэхэ мэтэ эндэ дүүрэн хүсөөрөө хүдэлжэ эхилэнхэй. Салин хүлһэнэй ургалтада соведэй шиидхэбэри ехэ нүлөө үзүүлдэг.

Һаалиин болон искусственнэ үрэжүүлгын цехэй коллективэй хүндэлэлдэ улаан булан соо улаан одон носожо байба. Һара бүхэндэ шалгараһан түрүүшүүлэй хүдэлмэри иигэжэ тэмдэглэгдэдэг болонхой.

Дулаахан, сэбэрхэн улаанбулангайнь ханаар үлгөөтэй байһан тэмдэглэлнүүд комплекс доторой бүхы ажабайдалые тодо хүрсаар харуулжа үгэнэ. Үнгэрһэн арбан һарын дүнгөөр «Гигантын» һаалиин комплексын коллектив һү һааха түсэбөө 107 процент, гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө 128 процент дүүргэһэн байна.

Нэгэ районой гурбан ажахын һаалиин фермэнүүдэй тад ондоо байдалнуудые хараад байхадаа, иимэ тобшолол хэлтэй байна. Байгаалиин эрхэ байдал бултандань тон адли. «Гигант» колхоздо түсгаар онсо хүнүүд табигданхай бэшэ. Тиимэһээ дурсагдаһан гурбан ажахын хүтэлбэрилэгшэд, ахамад мэргэжэлтэд даалгагдаһан участогуудтаа ондо ондоогоор хандана, эрилтэ багаар табина гэжэ сэхэ хэлэе.

С. РИНЧИНОВА,
районой «Вперед» газетын хүдэлмэрилэгшэ.
Н. НИМАЕВ,
профсоюзай райкомой түрүүлэгшэ.
В. ТОКТОХОЕВА,
манай корр.
Загарайн район.

КПСС-эй УЛААН-ҮДЫН ГОРКОМОЙ ПЛЕНУМ

Үсэгэлдэр, ноябриин 18-да КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой ээлжээтэ пленум боложо үнгэрбэ.

Пленум дээрэ иимэ асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ гэбэл:

1. Улаан-Үдын городской XXXX партийна конференци зарлаха тухай.

2. «1983 оной социалис уялгануудай дүүргэлтын ябаса болон тэрэнние дүүргэхэ талаар бэелүүлэгдэхэ хэмжээ ябуулганууд тухай».

Улаан-Үдын городской ээлжээтэ конференциие 1983 оной декабриин 17-до зарлаха гэһэн тогтоол пленум абаа. Энэ конференци дээрэ зүбшэн хэлсэхэ асуудалнууд, конференцидэ һунгагдаха делегадуудай түлөөлэлгын нормо болон гурим баталагдаа.

Тус пленум дээрэ хэлсэгдэһэн хоёрдохи асуудалаар КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой секретарь В. С. Тимашов тобшо мэдээсэл хэбэ.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ партиин Железнодорожно райкомой нэгэдэхи секретарь И. М. Пытин, «Главбурятстройн» начальник С. М. Антонов, «Бурмясопром» нэгэдэлэй генеральна директор В. С. Мылзенов, судно-бүтээлгын заводой судно хабсаргагшадай бригадын бригадир Н. Н. Шнайдер гэгшэд хабаадаһан байна.

Һүүлдэнь КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь А. М. Беляков үгэ хэлэбэ.

Пленум зүбшэн хэлсэһэн асуудалаараа зохихо тогтоол баталан абаа.

Манай корр.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ, АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛАЙ ТҮЛӨӨ

Хельсинкидэхи үгээ ойлголсолгонуудай үндэһөөр Европодо аюулгүй байдал ба харилсаа холбоое бэхижүүлгын асуудалнуудта, мүн һаяхан Мадридта дүүрэһэн уулзалгын дүнгүүдтэ совет олониитын ямараар хандажа байлгада зорюулагдаһан совет ба гадаадын журналистнуудай пресс-конференци ноябриин 17-до Москвада болобо.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй түрүүлэгшэ, Европодо аюулгүй байдал ба харилсаа холбоо тогтоохын түлөө совет комитедэй түрүүлэгшэ А. П. Шитиков пресс-конференци дээрэ үгэ хэлээ. Мадридтахи хуралдаанай һайн үрэ дүнгүүдтэйгээр дүүрэһэндэнь манай олониитэ сэдьхэлээ ханажа байна гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Энэ шухала документ Хельсинкидэхи Түгэсхэлэй актын гол ёһонуудта, дүримүүдтэ түшэглэнэ. Европын ба бүгэдэ ниитын эб найрамдалые бэхижүүлхын аша туһада уулзалгада хабаадаһан гүрэнүүдэй хоорондо али алиндань ашатай туһатай харилсаа холбоо тогтоохо шэнэ арга боломжонууд байгуулагдаа.

США-гай ба НАТО-гай милитарис хүсэнүүдэй бэелүүлжэ байдаг хёмороо зүришэлдөө үүдхэлгын, дайн дажарта бэлдэлгын хараа шэглэл Хельсинки болон Мадридтахи бүтэмжэтэй һайн шэглэлдэ зүрюу харша байна. Энэ шэглэлынь эб найрамдалда ехэ аюул тохёолдуулна. Гренадын арадта эсэргүү гэмтэ ябуулга, Никарагуада эсэргүү булимтархы ябуулгада бэлдэлгэ, Ливанда эсэргүү зэбсэгтэ добтолго, бусад гүрэнүүдые хашалга харшалалга — эдэ бүгэдэ американ зонхилолгын булэгөөрхидэй ээрхэг түримхэй ябуулгануудай гэршэ болоно.

Нүхэр Ю. В. Андроповой мэдүүлгые, совет хүтэлбэрилэгшын хэлэһэн үгэнүүдые совет хүнүүд бүримүһэн дэмжэнэ гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.

Удаань СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй гадаадын хэрэгүүдэй талаар комиссиин секретарь, КПСС-эй ЦК-гай уласхоорондын таһагые даагшын нэгэдэхи орлогшо профессор В. В. Загладин пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэбэ.

Хэрбээ Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүдэй Холбоото Штадуудай гэм зэмээр эсэслэн таһалдуулагдаа гээшэ һаань, Советскэ Союз болон Варшавска Договорой оронууд харюугай онсо хэмжээнүүдые абаха баатай болохо юм гэжэ В. В. Загладин мэдүүлһэн байна.

Европодо аюулгүй байдал ба харилсаа холбоо тогтоохын түлөө совет комитедэй гэшүүд журналистнуудай асуудалнуудта харюусаба.

(ТАСС).

БАЙГААЛИДА—АНХАРАЛ

Байгаалиие хамгаалгын бүхэроссин бүлгэмэй Түбэй соведэй VI пленум Москвада болобо. Экологиин хуули ёһонуудые, байгаалиин баялигуудые гамтай наринаар ашаглалгын гүнзэгы эрдэм мэдэсэгүйгөөр экономикын ашаг үрые дээшэлүүлжэ шадахагүй байнабди. Энээнтэй дашарамдуулан, экологическа эрдэм шудалха, байгаалиие хамгаалгын хэрэгые нарижуулан һайжаруулха асуудалнууд тус пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

Мүнөө секцинүүдтэ, эрдэм, техникын соведүүдтэ, лекторскэ бүлэгүүдтэ нэгэдүүлэгдэһэн экологическа эрдэм ухаае эдэбхитэйгээр нэбтэрүүлдэг 500 мянга гаран хүн мүнөө бүлгэмдэ хүдэлдэг байна гэжэ байгаалиие сахин хамгаалгын бүхэроссин бүлгэмэй Түбэй соведэй президиумэй түрүүлэгшэ, ВАСХНИЛ-ай академик В. М. Виноградов болон бусад үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Эдэмнай арадай ажахын мэргэжэлтэд, эрдэмтэд, багшанар, уран зохёолшод, журналистнууд, студентнэр болоно.

Гэбэшье арадай ажахын бүхы һалбаринуудай хүдэлмэрилэгшэд байгаалиие гамтай һайнаар хэрэглэхэ эрдэм мэдэсээр түгэс зэбсэгжүүлэгдээгүй байһаар. Хүдөө нютагууддa ойлгууламжын хүдэлмэри һулаар табигданхай.

Байгаалиие сахин хамгаалгын хэрэгые нарижуулан һайжаруулха хэмжээнүүдые пленум хараалаа.

(ТАСС).

...ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

...АССР-эй АРАДАЙ ГЭГЭЭРЭЛЭЙ ...ГШЭДТЭ «РСФСР-эй ҺУРГУУЛИИН ...БАГША» ГЭҺЭН ХУНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

...гэгээрэлэй талаар габьяатай байһанайнь түлөө ...эй һургуулиин габьяата багша» гэһэн хүн... ...зэ олгохо:

...алла Нимаевнада — Сэлэнгын районой Жар... ...ы эрдэмэй дунда һургуулиин багша.

...алентина Михайловнада — Хяагта хотын ...эй 2-дохи дунда һургуулиин багша.

Николай Петровичто — Загарайн районой ...ы эрдэмэй дунда һургуулиин директор.

...лина Николаевнада — Улаан-Үдын багша... ...училищиин багша.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

...983 оной ноябриин 16.

НӨӨСЭНҮҮДЭЭ ТҮГЭС ХЭРЭГЛЭХЭ

Колхозуудай Бүхэроссин соведэй заседани Москвада боложо, КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр колхозуудта байрын гэрнүүдые, коммунально-ажаһуудалай ба социально-соёлой барилгануудые хэхэ талаар «Росколхозстрой» нэгэдэлэй хүдэлмэриие зүбшэн хэлсэбэ.

Материально - техническэ баазые бэхижүүлгэдэ, барилга дээрэ түрүү технологи нэбтэрүүлгэдэ «Росколхозстрой» нэгэдэлнүүд тодорхой амжалтануудые туйлаа гэжэ тэмдэглэгдээ. Гэбэшье Россин Федерациин олонхи областьнуудай, хизаарнуудай, автономито республикануудай колхозуудта байрын гэрнүүдые, һургуулинуудые, клубуудые, һургуулида ороодүй хүүгэдэй эмхи зургаануудые барижа, ашаглалгада оруулха даабаринууд хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ. Үйлэдбэриие түсэблэлгэдэ, эмхидхэлгэдэ ехэ дутуу дунданууд ушарна. Ажахынуудта барилгын участогуудые бүридүүлэн байгуулгада анхарал һулаар хандуулагдана. Гэхэ зуура, ажахынууд хоорондын ямаршье үндэһэ һууригүй барилга-хабсаралгын эмхинүүд байгуулагдана.

Колхозуудай бүхэроссин совет тохёолдоһон дутагдалнуудаа усадхан зайсуулхыень «Росколхозстрой» нэгэдэлдэ дурадхаба. Ажахынууд-пайщигуудай урда колхозууд хоорондын барилгын эмхинүүдэй нарин нягтаар тоосохыень дурадхагдаһан байна.

(ТАСС).

ШЭНЭ, ТҮРҮҮ ЮУМЭ ЭДЭБХИТЭЙГЭЭР НЭБТЭРҮҮЛХЭ

«Арадай ажахыда эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтые хурдадхаха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолһоо үндэһэлэн гараһан зорилгонуудые шиидхэлгэдэ олоч миллион хүнһөө бүридэдэг үйлэдбэриин новаторнууд эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Энэ шухала документын үндэһөөр ухаалан зохёолгын ба уралан нарижуулгын хүдэлмэриин ашаг үрые хайшан гэжэ дээшэлүүлэлтэйб? ВОИР-ай Центральна соведэй ноябриин 17-до Москвада болоһон пленум дээрэ энээн тухай хэлсэгдэһэн байгаа.

Технико-экономическа шэнжэ шанараараа дэлхэйн эрхим түрүү зүйлнүүдһээ дутуугүй шэнэ машинануудые, түхеэрэлгэнүүдые, приборнуудые, материалнуудые байгуулгада бүлгэмэй эхин эмхинүүд гол анхаралаа хандуулха ёһотой гэжэ ВОИР-ай Центральна соведэй түрүүлэгшэ Е. И. Тюрин, Ухаалан зохёолгонуудай талаар гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ И. С. Наяшков болон бусад тэмдэглэбэ. Энэ хүдэлмэри ВОИР-ай гэшүүдэй ажал ябуулгые эдэбхижүүлхэ, моральна ба материальна талаарнь урмашуулха, туршалгын баазануудые, үйлэдбэриин участогуудые хүгжөөхэ ёһотой.

Түүхэй эдүүдые, материалнуудые, түлишэ, элшэ хүсэ гамтайгаар хэрэглэхэ гээшэ гол шухала асуудалнуудай нэгэниинь болоно.

Социалис мүрысөөн хадаа олониитын зохёохы үүсхэл эдэбхиие дээшэлүүлхэ шухала нүхэсэл болоно. Гэбэшье тэрэ хаа хаанагүй мүнөө үеын зорилгочуудта харюусанагүй гэжэ пленумдэ хабаадагшад тэмдэглээ.

Эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтые хурдадхалгада новаторнуудай оруулдаг хубитые дээшэлүүлхэ талаар шэглүүлэгдэһэн дэлгэрэнгы тогтоолые пленум баталан абаба.

(ТАСС).

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИИЕ—КОМПЛЕКСНО ГУРИМААР

ЗАЛУУШУУЛАЙ ГОЛ ЗОРИЛГО

Манай совхозой комсомолой организаци район соогоо эгээл томонуудай нэгэн юм. 121 комсомолшууд тоологдоно. Тэдэнэй хабаадалгагүйгөөр нэгэшье хэмжээ ябуулга үнгэрдэггүй. Илангаяа үйлэдбэриин түсэбүүдые дүүргэхэ хэрэгтэ гол оролдолгоёо шэглүүлдэг гээшэбди.

Мал ажалда 36 комсомолшууд, тэрэ тоодо 29 һаалишан, 4 хонишон, 3 үхэршэн хүдэлнэ. 48 хүн механизатораар, 10 хүн жолоошоноор ажаллана. Тиимэ болохолоороо 94 хүмнай үйлэдбэриин шухала участогуудта хабаатай болоно. Һургуули дүүргэһэн залуушуул совхоздомнай ерэнхэй. Тэдэндэ 150 түхэригэй нэгэ доро түлэгдэдэг тэдхэмжэ үгтэнхэй, шэнэ техникэ даалгагданхай. С. Омоктуева, Ц-Д. Цынгунова комсомолой путевкоор хонишодоор, С. Ринчинова, В. Бадмаева—һаалишадаар, В. Бадмаев, Г. Цыреторов.механизаторнуудаар хүдэлдэг болонхой.

Хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэринүүдтэ залуушуулай хубита ехэ. Жэшээнь, нооһо хайшалгада гол түлэб комсомолшууд хүдэлжэ гараа. 1090 хониноо 39 центнер нооһо хайшалһан Бимба Галсанов район соогоо эрхимлэжэ, аяншалгын хүнгэлэлтэтэй путёвкоор урмашуулагдаа.

Тэжээл бэлэдхэлгын үедэ А. Г. Цыремпиловэй оньһожоруулагдамал звено 5000 центнер түсэбтэй байһан аад, 11500 центнер үбһэ бэлэдхээ. Энэшье звеногойхидто хүнгэлэлтэтэй путевконууд үгтөө.

Ургаса хуряалга дээрэ комсомол-залуушуулай 14 экипаж эмхидхэгдээ һэн. Залуу комбайнер С. П-Д. Доржиев 6400 центнер ороохо сохижо социалис мүрысөөнэй дүнгөөр шангай һуури эзэлбэ. Комсомолой гэшүүн Александр Шадапов 4842 центнер ороохо сохёо. Ороохо зөөлгэдэ шофёрнууд Д-Н. Тудупов, Буянто Запханов гэгшэд шалгараа.

Тиихэдэ механизаторнууд Ю. Б. Санжиев, Д. Бадмаев, Ж. Ц. Цыденов, В. Б. Галсанов, Б. Л. Дылгыров, һаалишан, групкомсорг Г. Г. Раднаев, фермые даагша Ц. Д. Доржиева гэгшэд ажалай эрхим жэшээ харуулна.

Тобшолон хэлэбэл, залуушуулай хүсэеэ туршаха ажал хэрэгүүд совхозоймнай үйлэдбэридэ яһала бии. Саашанхи хүгжэлтэмнай бидэнһээл дулдыдаха юм. Бүри мүнөөшье бидэнэй хүсэлэл оролдолгонууд шиидхэхы удха шанартай байдаг. Энээниие ажахымнай дирекци, партбюро һайн ойлгодог һэн тула залуушуулда саг үргэлжын анхарал хандуулдаг юм. Эгээл түрүүлэн, залуу бүлэнүүдтэ гэр байра үгтэдэг. Һууринаймнай зүүн-хойто захада залуушуулай бүхэли гудамжа бии болонхой. Мүнөөшье хоёр айлай байха 9 гэр баригдажа байна. Табаниинь энэ жэлдэ дүүргэгдэхэ юм. Иимэ анхарал оролдолгоор хүреэлэгдэжэ байхадаа, залуушуул бүри эдэбхитэйгээр ажаллаха эрмэлзэлтэй болоно.

Юрэдөө, залуушуулай эршэ абьяасынь бурьялма ехэ ха юм. Зүб мүрөөр тэрэниинь шэглүүлхэ хэрэгтэй. Аха нүхэднай энэ үүргые даажа абанхай. Партийна бюрогой гэшүүд В. П. Собенников, А. Г. Цыремпилов энэ талаар онсо даабаритай юм. Зүгөөр эдэмнай миин тушаал уялгаараа бэшэ, харин зүрхэнэйнгөө энэрхы зүнгөөр залуушуулда ханданхай. Жэшээнь, 2-дохи отделениие эрхилэгшэ В. П. Собенников кадрнууд тухай ехэ анхарал табидаг заншалтай. Залуу механизаторнуудта туһаламжа үзүүлдэг, шэнэ «техникэ даалгадаг. Гол түлэб залуушуулай хүсөөр энэ отделенидэ тарилгын, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын, ургаса хуряалгын техникэ саг соогоо бэлэдгэдэжэ, бүхы хүдэлмэринүүд эмхитэйгээр үнгэргэгдөө. Жэшээнь, ороохо хуряалга эндэ 15 үдэр соо түгэсхэгдөө. 1 гектарһаа эгээн ехэ ургаса мүн лэ эндэхид абаа.

Али үгы һаа, Александр Галданович Цыремпиловые абая. Энэмнай гушанай дабаае һаял дабаһан аад, дүй дүршэлөөрөө баян хүн юм. Ойро зуурашье звенодонь хүдэлһэн хүбүүд сэгнэшэгүй һургуули гарадаг байна. Өөрөө хэр зэргэ шадамар бэрхэб, эгээл иимэ эрилтэтэйгээр бусадта хандадаг заншалтай. Тиимэһээл звеногойнь бүридэлэй һэлгэгдэжэ байбашье, жэл бүри Цыремпиловэй звено социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябадаг гээшэ.

Тиихэдэ үнинэй коммунистнууд С. С. Содномова, Р. Б. Бимбаев, Д. Ц, Мункуев гэгшэд залуушуулые хүмүүжүүлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаададаг, дүй дүршэлөө дамжуулдаг. Эдэнэй һургаалгүйгөөр ажалша хүбүүд, басагадай болбосоролынь дутуу гэжэ тоолонобди. Иигэжэл хэдэн үеын холбоон хангагдаха ёһоороо хангагдана ха юм.

Зүгөөр зарим бригадирнууд, мэргэжэлтэд залуу үеын ажабайдалаар һонирходоггүй, эрилтэ хэрэглэмжыень тоодоггүй. Саашадаашье комсомолой комитет хүмүүжүүлхы удхатай хэмжээ ябуулгануудые бүри олоор үнгэргэхые оролдохо. Ветерануудтай, һонирхолтой хүнүүдтэй уулзалганууд мүнөө дээрээ үсөөн болодог. Тиихэдэ сэрэгэй албанда үдэшэлгэ, комсомолой түрэ хурим, һургуули дүүргэгшэдые угтан абалга, асуудал-харюунуудай үдэшэ гэхэ мэтэ хэмжээ ябуулгануудые һайнаар үнгэргэхэ хэрэгтэй.

Уран һайханай хүдэлмэридэ залуушуул эдэбхитэйгээр хабаададаг. Дуу, хатарай «Оронго» гэжэ арадай фольклорно ансамбль республика соогоо мэдээжэ болонхой. Совхозой ажалшадые соёлой талаар хангаха хэрэгтэ түс ансамбль ехэ хубита оруулна. Мүн залуушуулые хүмүүжүүлхэ талаар тэрэнэй үүргэ горитой байха. Энэ ансамбльда өөһэдөө хабаадахадаа гү, али концерт наадыень харахадаа, залуушуул үндэһэн соёлойнгоо баялигуудтай танилсажа, сэдьхэл мэдэрэлээ баяжуулна ха юм.

Мүнөө ансамблиин хүдэлмэридэ 80 хүн хабаадана. Һүүлэй жэлнүүдтэ эдэмнай республиканска фольклорно 5 һайндэртэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, лауреадай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байха юм. Республикын 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан районой уран һайханай харалгада мүн лэ нэгэдэхи һуури эзэлээ. Энэл ондо манай ансамбль Хяагтын райондо үнгэрһэн соёлой үдэрнүүдэй үедэ уран шадабаряа харуулаа. Тиихэдэ Буряадай АССР-эй 60 жэлдэ зорюулагдаһан спортивна-театрализованно һайндэртэ хабаадаһандаа мүн лэ баяртайбди. Совхозой директор Е. С. Шабаков уран һайханай хүдэлмэриин хүмүүжүүлхы үүргые зүбөөр ойлгожо, ехэ туһаламжа үзүүлдэг гээшэ.

Комсомолой хүдэлмэриин дутуу дунданууды ойлгонобди. Зарим комсомолшууд ажалай болон комсомолой журамые хазагайруулдаг байна. Тиимэ ушарнуудые усадхаха талаар оролдолго хүсэд гарганагүйбди. Комсомолой суглаануудта зарим гэшүүднай муугаар ябадаг. Политическэ һуралсалай байдал хангалтагүй. Эдэ мэтые гуримшуулан һайжаруулгада анхаралаа улам ехээр хандуулха уялгатайбди.

Үбэлжэлгэ эхилэнхэй. Энэ шухала хаһые үнгэргэлгэдэ комсомолшууд сэхэ хабаатай. Һүнэй фермэ, эхэ хонидой отарануудые бидэнэр шефтээ абажа, бодото туһаламжа үзүүлхэ ёһотойбди. Ажахын партийна бюрогой хүтэлбэрилгэ доро залуушуулай социалис мүрысөөнэй ашаг үрые дээшэлүүлхэ талаар оролдохо хэрэгтэй.

Совхозойнгоо урагшатай байхада, бидэнэр, залуушуул, баяртай байдагбди. Байгша ондо үзэгдөөгүй ехэ үбһэ тэжээл, ороохо тарян суглуулагдаа. Тиимэһээ мал ажалаа эрид һайжаруулха аргатай болобо гээшэбди. Тэрэниие зүбөөр хэрэглэхэ гээшэ залуушуулай гол зорилго болоно.

Б. ДОРЖИЕВА,
Улаан-Үдын районой Оронгын совхозой комсомолой организацинн секретарь.

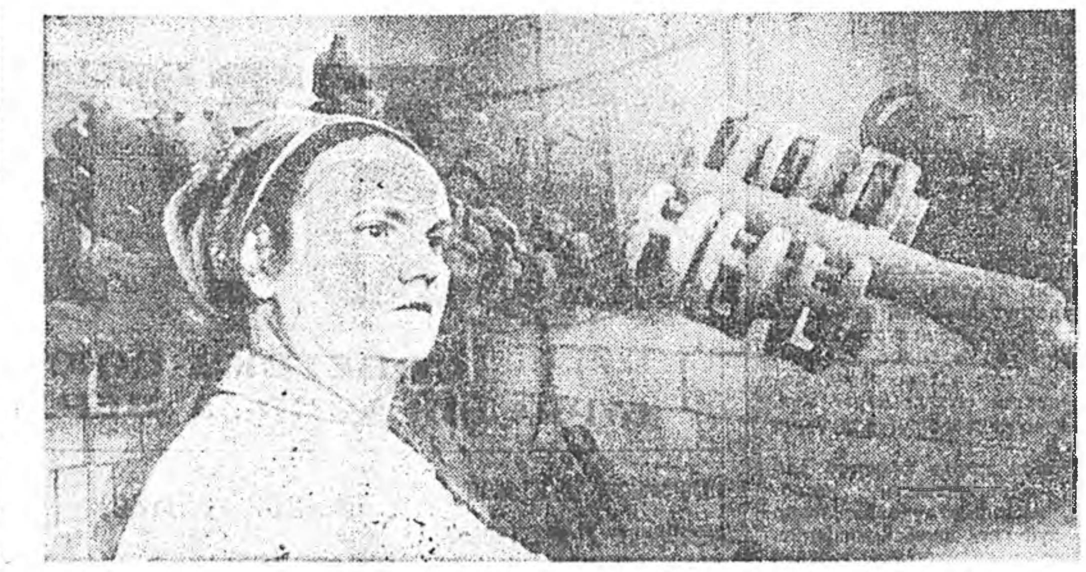

Любовь Феодос…
рова (зураг дээрэ)…
Үдын «Теплоприбор…
то хүндэтэй хүн…
шаад жэлэй турш…
Е. П. Петров н…
хүдэлнэ. Евстафий…
нович һүүлэй арбан…
жэлэй туршада…
ажаллана. Эхэ эсэгэ…
хойноһоо уг зал…
тэдэнэй Людмила…
мүн лэ хүдэлмэри…
гэжэлтэй болонхой…
водой 21-дэхи цех…
хабсаргагшаар хүдэ…
мунис ажалай удар…
нэрэ зэргэтэй. Л…
вагай хүтэлбэридэ…
түсэбтэ даабаринуу…
лэн дүүргэдэг.
А. ШОЙЖОЛОВО…

ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ ХҮСӨӨР

Түрэл республикынгаа байгуулагдаһаар 60 жэлэй түүхэтэ ойе һайндэрлэһэн энэ жэлдэ Онохойн модоной промышленна комбинадай коллектив хүдөө ажахыда үзүүлэгдэдэг шефскэ туһаламжаяа улам үргэдхэхэ гэжэ ехэ оролдолго гаргаһан байна. Манай предприятиинхид заншалта ёһоор хүршэ Эрхирэгэй совхоздо алибаа хүдэлмэридэнь туһа хүргэдэг гээшэ.

Иимэ туһаламжаяа илангаяа хабарай тарилгын, малай тэжээл бэлэдхэлгын, шэнэ ургаса хуряалгын хүдэлмэриин үедэ бүри эдэбхижүүлдэг юм. Ямар сагта, хаана, ямар туһаламжын шухала хэрэгтэй болохо байһые хоёр талаһаа хамтаран, уридшалан тодорхойлдог гурим тогтонижонхой. Иимэ хэлсээн түбхын түрүүндэ барилга бодхоолгодо шухала байдаг.

Жэлэй барагдаха сагай ойротоод байһан тула 1983 ондо манай коллективэй хүршэнэртөө ямар туһаламжа үзүүлһые тобшолон мэдээсэхэ хүсэл түрэнэ. Совхозой огород дээрэ горитой юумэн хэгдээ. Жэшээнь, комбинадай хүдэлмэрилэгшэд 15 гектарта капуста һуулгаһан байна. Тэрэнээ саг сооһь буртаг ногооноһоонь сэбэрлэдэг һэн. Ургаһан ургасыень сүм суглуулжа, совхоздо тушаагаа. Гадна 30 гектар хартаабха малтаба. Эдэ хүдэлмэринүүд субботник, воскресник эмхидхэлгын гуримаар хэгдэһэн шуу.

Эхилээд байһан малай үбэлжэлгын үедэ дутамаггүй хүрэмөөр тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэнь манайхид мүн лэ ехэ туһа хүргөө гээшэ. Үбһэ хуряалгын үедэ сабшалан дээрэ комбинадай звено ходо хүдэлөө. Мүн амаралтын үдэрнүүдтэ энэ хүдэлмэридэнь хамһалсахаяа зон олоор гарадаг байгаа. Иигэжэ хамтадаа 4 мянган центнер үбһэ һурилжэ, ажахыда тушааһан. Энэ зэргын хэмжээнэй үбһэн урдань нэгэтэшье сабшагдаагүй. Үшөө тиихэдэ үбэлэй һарануудта воскресник эмхидхэжэ, 400 тонно модоной ногоон шэлбүүһэ суглуулаа һэмди.

Үбһэ болон таряа хуряалгын үедэ комбинадай дүрбэн трактор, дүрбэн автомашина ходо хүдэлжэ гараа.

Энэ жэлэй туршада комбинадаймнай модошо дархашуул хоёр квартиратай байрын хоёр гэр совхоздо барижа үгөө. Тэрэшэлэн комбинадай хүдэлмэришэдэй хүсөөр хонидой, тугалай, үнеэдэй, байранууд, малшадай гэрнүүд заһабарилагдаа.

Тобшолон хэлэхэдэ, хүршэ ажахыдаа шефскэ туһаламжа үзүүлгэдэ хабаадалсаһан манай предприятиин хүдэлмэрилэгшэд хамтадаа 1800 үдэр хүдэлһэн болоно.

Ц ЦЫБАНОВ.
Загарайн район.

СССР-эй Эдеэ хоолой, хоолын хараата программа баталан абаһан КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумһээ хойшо жэл хахадһаа үлүү саг үнгэржэ байна. Мүн энээн тухай КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он), июниин (1983 он) Пленумүүд дээрэ хэлсэгдээ. Эдэ шухала документнүүдэй эрилтын ёһоор Захааминай районой «Ажалай туг» газетэ хүдөө ажахын асуудалнуудые хэр һайнаар харуулдаг болооб гэжэ хаража үзэе.

Түс газетын энэ жэлэй номернуудые һэхэжэ үзэхэдэ, Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ тухай нэгэшье гаршаг дайралдабагүй. Иимэ гаршаг доро табимаар асуудалнууд олдоогүй гэхэдэ буруу ааб даа. Районой ажалшад хүдэлмэреэ шэнэ гуримаар эмхидхэхэ, агропромышленна нэгэдэл эмхидхэхэ, хүдөө ажахын үйлэдбэриие промышленна һуури дээрэ гаргаха, тэрэниие эршэдхэлгын замда оруулха, үйлэдбэриин ашаг үрые ба продукциин шанарые дээшэлүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулна ха юм. Мүнөө Эдеэ хоолой программые шиидхэхэ талаар район дотор, совхозуудта, промышленна предприятинүүдтэ юун хэгдэжэ байнаб гэжэ тэндэхи хүтэлбэрилэгшэд бэшэхээр болонхой. Эдэниие мүн лэ Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ гэһэн гаршаг доро үгэжэ болохо бшуу.

Районой газетэ хүдөө ажахын темэнүүдээр бага бэшэнэ гэхээр бэшэнэ. Теэд тэдэнь гол түлэб үдэрэй темэдэ зорюулагданхай. Али бүхы талаар шэнжэлэгдэһэн, үнэтэ тобшололнуудые хэһэн, гүнзэгы удхатай, зохидоор бэшэгдэһэн материалнууд тон үсөөн дайралдана.

«Мал ажал — габшагай ажалай фронт» гэһэн гаршаг март һараһаа газетэдэ үгтэжэ захалаа. Эндэ «Адуун һүрэгүүдээ олошоруулха» гэһэн райгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин ахамад зоотехник Н. Шелухеевэй, «Малай ашаг шэмые али болохоор дээшэлүүлхэ тухай» тус управлениин зоотехник С. Аюшеевагай болон бусадай хэлэн зохид статья толилогдоһон байна. Н. Шелухеевэй статьяе «Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ» гэһэн гаршаг дорошье үгэжэ болохо байгаа. Юуб гэхэдэ, энэ асуудал районой ажахынуудта шухала удха шанартай, тус һалбари эгээн хүнгэн сэнтэй продукци үгэнэ бшуу. Статья дотор СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ, Михайловкын, Далахайн совхозуудта адуу үсхэбэрилгэдэ анхарал табигдажа, унагад олоор абтадаг, мориной мяха гүрэндэ ехээр худалдагладаг болоһон тухай бэшэгдээд, энэ һалбариие хүгжөөлгэдэ һаад ушаруулдаг дутагдалнууд, хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд харуулагдаһан байна. Адуун һүрэгүүдтэ хэрэгтэй тэжээл үгтэнэгүй, адуушадта сабшалан даалгагданагүй, һалхи шуурганай үедэ оруулха дулаан байра, һарабша, хорёо, шэгнэхэ шэгнүүр байхагүй. Адуушан бүридэ ажахын тоосооной даабари, гаргашын лимит зарим газарта үгтэнэгүй. Мүн үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэридэ дутагдалнууд олон ушарна. Азарганууд ба гүүнүүд ороондо һайнаар бэлэдгэдэнэгүй, тиигэжэ ороондой кампани оройтожо, нарай унагад үбэлэй хүйтэниие дабангүй хосордог байна. Жэшээнь, Харанайн совхоздо нёдондо зуун гүүн бүриһөө оройдоо 37 унаган түлжүүлэгдэһэн байна. Район дотор тэрэнь 57-до хүрөө. Адуунуудые һайнаар харууһалаагүй, манажа байгаагүй дээрэһээ тэдэнэрэй үхэл гарзада орохо, үгы болгогдохо, арьяатанда баригдаха ушар олон дайралдана. Эдэ бүгэдэ статья дотор зохидоор бэшэгдэнхэй саашадаа хэгдэхэ хүдэлмэри ба зорилгонууд харуулагданхай. Энэ табан жэлэй эсэслэтэр адуу моридой тоо район дотор 7700-да, тэрэ тоодо гүүнүүд—2900-да хүргэгдэхэ, жэлдээ 1800—1900 унагад абтажа, гүрэндэ 3500 центнер хүрэтэр мориной мяхан худалдагдаха хараатай. Тиин энэ шухала асуудалаар ганса нэгэ статьы үгөөл хизаарлаха бэшэ, харин адуушадта, ажахынуудай мэргэжэлтэдтэ үгэ үгэмөөр байгаа гэжэ һанагдана.

Дээрэ хэлэгдэһэн гаршаг дотор нэгэшье малшанда, фермые даагшадта, отделениие эрхилэгшэдэ, ажахынуудай зооветеринарна мэргэжэлтэдтэ үгэ үгтөөгүй үнгэрһэниинь гэмшэлтэй.

Районой, ажахынуудта экономическа хүдэлмэри һулаар табигданхай гэжэ ойлгогдоно. Үнгэрһэн жэлэй дүнгөөр эндэхи совхозууд нилээд ехээр гарзатажа гараа. Теэд районой газетэдэ энэ асуудал шухала һууриия эзэлээгүй. Байгша оной эхэр «Экономико алмалтатай байха ёһотой» гэһэн гаршаг нэгэ удаа табигдаад лэ, дахин үзэгдөөгүй. Харин районой совхозуудта хэдэн олон экономистнууд, бухгалтернууд, тоо бүридхэгшэд болон үйлэдбэриин хубинуудые даагшад хүдэлнэ гээшэб! Районой газетын энэ жэлдэ гараһан номернуудтай танилсахада, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, ажахын тоосоо ба чек хэрэглэхэ гурим нэбтэрүүлхэ, бригадна подряд баримталха асуудалнуудай хэр зэргээр шиидхэгдэжэ байһыень ойлгохын аргагүй.

КПСС-эй ЦК-гай майн (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар совхозуудай партийна организацинуудай хэжэ байһан хүдэлмэри мүн лэ үргэ…

МАРТАГДАҺАН ГАРШАГАА ҺЭРГЭЭЕ

ХЭБЛЭЛЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

ноор харуулагда…
роо. Эндэ Куста…
стиин «Путь к ко…
колхозой партийна…
цинн хүдэлмэри…
КПСС-эй ЦК-гай…
ёһоор партийна с…
нуудай секретарь…
мунистнуудай…
эмхидхэхэ хэрэгтэ…
Мүнөө тоосоот…
партийна суглаан…
шарамдуулан, эн…
лаа редакцинн ху…
шэд усадхаха бэ…
нагдана.

Эдеэ хоолой…
бэелүүлгэдэ үрэ…
хабаадажа байһан…
тухай халуун ду…
хэ сэдьхэл хүд…
шэгдэһэн очерк…
лалнууд газетэдэ…
Харин район дото…
гоор, үнэн сэдьх…
ба гуримтайгаар…
малшад, механ…
луговодууд олон…
хүнүүд тухай…
миил хүдэлмэрин…
ги харуулаад үг…
харин хүнэй сэдь…
лые тобойсо гар…
тэй.

Жэлэй эхэр…
дүршэл харуулха…
териал толилогд…
тоодо «Тугалд…
жүүлхэ дүршэл…
шагтай материал…
50 жэлэй ойн нэр…
хозһоо үгтэһэн…
Мария Жапова…
гай хүтэлбэридэ…
дай бригадын…
яһала зохидоор…
Теэд тэрэ дүй…
ажахынуудта…
хэрэглэгдэжэ б…
зэтэ удаадахи но…
һайса харуулаа…
Мүн газетэдэ э…
лективэй социали…
толилогдоно. Зү…
дүүргэлтэ тухай…
нэгүй тооной, С…
дакциин колл…
эхилһэн юумээ ж…
гэхэ гэжэ оролдо…

Тэрэшэлэн газе…
һануудта шүүмж…
терналнууд, рейд…
дануудай а…
яһала гарана. Х…
дээн тушаа ямар…
лэй абтаһаниинь…
та хүсэдөөр дүү…

Эдеэ хоолой…
саг зуурын бэшэ…
жэлдэ шиидхэгд…
жэ бүгэдэндэ мэ…
мэһээ тэрэ програ…
табигдаһан асуу…
мартангүйгөөр, т…
сэбэй ёһоор, ш…
гаар бэшэжэ б…
хоолой программ…
гаршагые үни у…
дуулангүй үгэж…
ажалшадай бүх…
мышленна нэгэд…
мэрилэгшэдэй ан…
тажа байхань…
юм.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

тобшо мэдээсэл

КПСС-эй Ахын райкомдо партиин, ажалай болон дайнай ветерануудтай уулзалга үнгэргэгдэбэ. Түс уулзалгые КПСС-эй райкомой секретарь А. Ц. Галсанов нээһэн байна.

1940 ондо КПСС-эй гэшүүн, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсагша, Улаан Одоной хоёр ордентo, республиканска удха шанарай тусхайта пенсионер Д. Д. Ошоров түрүүлэн үгэ абаа. Тэрэ сэрэгэй ветерануудай районно советэй түрүүлэгшэ юм. Гушаад, дүшөөд онуудай залуу үетэнэй алдар суута ажал хэрэг тухай дэлгэрэнгыгээр тогтоо. Залуушуулые, һурагшадые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахыень ветеран нүхэдөө тэрэ уряалһан байна.

МАЛШАДЫЕ ҺАЙНААР ХАНГАХА

Үбэлжэлгын үедэ мал ажал дээрэ хүдэлжэ байгшадай эрилтэ хангаха хэрэгтэ Яруунын районой партийна, совет, профсоюзай, комсомолой болон ажахын эмхинүүд анхаралаа ехээр табина. Һаяхан КПСС-эй райкомдо болоһон соёлой, медицинын, худалдаа наймаанай ба хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха предприяти, эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн дээрэ энэ асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Зүблөөн дээрэ «Үбэлжэлгын үедэ мал ажалай продукци абалга, гүрэндэ худалдалгые эрид дээшэлүүлхэ, малшадые комплексноор хангалга болон тэдэнэй дунда социалис мүрысөө эмхидхэлгые һайжаруулха талаар партийна организацинуудай зорилгонууд» тухай элидхэл КПСС-эй райкомой секретарь С. С. Сахаев хэбэ.

Манай корр.

ВЕТЕРАНУУДТАЙ УУЛЗАЛГА

Нютагай удха шанарай тусхайта пенсионер Х. М. Галсанова үгэ хэлэхэдээ, мал ажал хүгжөөхэ асуудалда анхаралаа хандуулба. Һүүлэй жэлнүүдтэ үнеэдэй тоо толгой эли бодо хороо. Тиигэжэ һүнэй зүйлнүүдээр районойнгоо хүн зоной хэрэглэмжые хангажа шадахаяа болёод байнабди. Энэ ехэл муу хэрэг мүн гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Энэ ажаглалтыень дэмжэхэ зуураа, Буряадай АССР-эй габьяата ветврач А. И. Целовальников һарлаг болон хайнаг мал үсхэбэрилхэ шухала байһан тухай тогтобо. Ахын районой эрхэ байдалда таарaжа үдэдэг иимэ мал дууһаха туйлдаа хүрөөд байна. Иимэ ушартай яажашье эбсэжэ болохогүй гэбэ.

Энэ уулзалга дээрэ ветеранууд: тусхайта пенсионер Н. С. Базаров, Баруун-Голой сомсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ С. Д. Бидаұов болон бусад үгэ хэлэһэн байна.

Уулзалгын эсэстэ КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Н. Б. Бужинаев түгэсхэлэй үгэ хэлээ. Удаань ветерануудай совет һунгагдаа. Түрүүлэгшээр А. Н. Целовальников дэбжүүлэгдэбэ. Уулзалгада хабаадагшад В. И. Ленинэй памятнигта венок табиһан байна.

Ц. ЦЫБДЕНОВ.

Новгородско электровакуумна заводой продукциин дүрбэнэй гурбан хубинь гүрэнэй Шанарай тэмдэгтэ хүртэнхэй. Заводой партком социалис мүрысөө эмхитэйгээр ябуулдаг юм. Нэгэ нарядаар хүдэлдэг түрүү коллективүүдые коммунистнар хүтэлбэрилнэ. Мүнөө бригадануудай 70 процент шэнэ гуримда оронхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: коммунистнар заһабарилагша А. М. Жаров, экранировщица Т. И. Тимофеева—эрхим мэргэжэлтэд.

ТАСС-ай фотохронико.

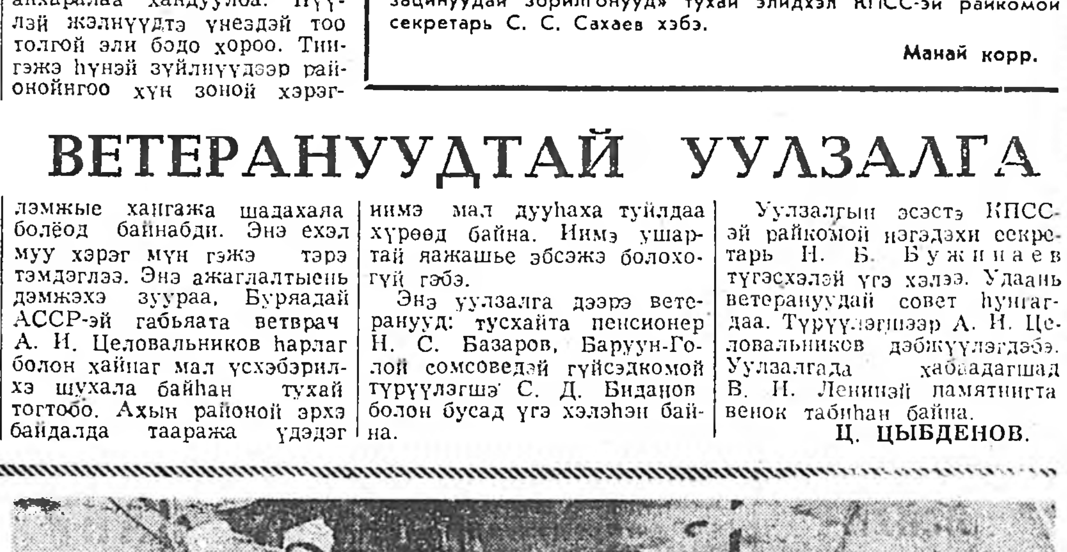

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ БОЛОН ХҮДӨӨ АЖАХЫН ХООРОНДОХИ ЭКОНОМИЧЕСКА ШЭНЭ ХАРИЛСААНУУД

ХЭЛСЭЭН ЮУНҺЭЭШЬЕ ҮНЭТЭЙ

Хүдөө ажахые элдэб янзын машинануудаар хангадаг манай промышленность хадаа энээнһээ хойшо тэрэнэй аша туһатай хани болобо гээшэ. Юуб гэхэдэ, тэрэмнай хүдөөгэй ажалшадтай адли хүдөө ажахын продукциин хэмжээн болон шанарай түлөө харюусадаг болобо ха юм. Техникээр хангагшадай болон тэдэниие ашаглагшадай хоорондохи орёошье, олон янзыншье холбоонууд, тэдэнэй эрхэ болон уялганууд мүнөө тусхай хэлсээнэй (договорой) ёһоор тодорхойлогдохо юм. Харин тэдэнээ дүүргэхэгүй ябадал гүрэнэй журам эбдэһэндэ тоологдожо, экономическа хэмжээнүүд абтаха зэргэтэй.

Колхозууд, совхозууд болон хүдөө ажахын бусад предприяти болон эмхинүүд хүдөө ажахын техническэ ба материально-техническэ бусад хэрэгсэлнүүдые эльгээхэ тухай шэнэ, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй баталһан Дүримөөр харилсаа холбооной энэ гурим тодорхойлогдоо. Хэр зэргээр хангагданаб, имагтал энээнһээ газар тарялангай болон мал ажалай ашаг үрэ, эрдэм, техникын туйлалтануудые нэбтэрүүлгын эршэ ехэхэнээр дулдыдаха байна бшуу.

— Хэнэйшье мэдэһээр, хүдөө ажахын үйлэдбэриие эршэ түгэсөөр хүгжөөхэ хэрэгэй гүнзэгырэхэ бүри промышленностиин продукциие колхоз болон совхозуудай хэрэглэлгэ улам ехэ болоно юм,— гэжэ СССР-эй Минсельхозой хүдөө ажахые оньһожоруулха ба электрижүүлхэ Главна управлениин начальник Е. Дворцов хөөрэнэ.—Манай ажахынууд нимэ, айхабтар ехэ хэмжээнэй шэнэ техникээр хэзээдэшье хангагдадаг байгаагүй юм. Жэл бүри 8 миллиард түхэригэй техникэ үгтэдэг болобо. Энэмнай үнгэрһэн табан жэлэйхидэ орходоо 30 процентээр ехэ болоно. Мүнөөнэй гол зорилго гэхэдэ, гаргашалагдаһан мүнгэ зөөриин ашаг үрые эгээл ехээр дээшэлүүлхэ зорилго болоно ха юм. КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй үйлэдбэриин болон эрдэм, техникын арга боломжонуудые эгээл тааруу зохидоор хэрэглэхэ гэһэн эрилтэ табиһаниинь бултанда мэдээжэ

Энээнһээ уламжалан, манай аграрна политика хубилна бшуу. Гансашье колхоз болон совхозуудай бэшэ, харин оронойи агропромышленна комплексдо ородог һалбаринуудай предприятинуудай нэн түрүүн тарялан болон фермэнүүд дээрэ эсэсэй үндэр ехэ үрэ дүнгүүдые туйлаха хэрэгтэ тэрэмнай зорюулагданхай. Имагтал нимээр хүдөөгэй ажалшадта туһалагшадай — машина бүтээгшэдэй, Сельхозтехникын болон агрохимиин мэргэжэлтэдэй, транспортын болон барилгын хүдэлмэрилэгшэдэй ажал ябуулга мүнөө сэгнэгдэнэ гээшэ. Урдань нимэ юумэн байгаагүй. Юунэй тула энэ хэгдэнэб? Хубиинь түлөө бэшэ, харин бүхы хэрэгэй эсэсэй үрэ дүнгүүдэй түлөө нитээрээ оролдохын тула. Һалбари бүхэнэй өөрынгөөл хүдэлмэриин дүнгүүдэй түлөө харюусадаг байха үедэ харилсаата ажалшадай аша туһын түлөө тэдэ һанаагаа зободоггүй байгаа ха юм. Нэн түрүүн таряашад тушаа.

Өөһэдынгөө гол харилсаата промышленностьтой хүдөөгэй экономическа харилсаануудай эзэд энээнһээ хойшо колхоз, совхозууд болобо гээшэ. Шэнэ Дүрим дотор хүдөө ажахые трактор, автомобиль болон хүдөө ажахын машинануудаар хангалгын шухала асуудалнуудай тодорхой нормонууд хараалагданхай юм. Хэрбээ бүтээдэг заводой гэмээр техникэ, хэлсэгдэһэнэй ёһоор, саг соогоо ерээгүй һаань, тэрэ предприяти техникын нитэ сэнгэй 8 процентын хэмжээнэй яла ажахыда түлэхэ ёһотой.

— Хүдөө ажахын машинануудай шанар тушаа механизаторнууд олон гомдол оруулдаг байна. Шанарай тэмдэгтэ хүртэһэн түхеэрэлгэнүүдэйшье техническэ үндэр эрилтэдэ зарим ушарта хүрэдэггүйнь харамтай. Нэгэ—хоёр һарын туршада тарялан гү, али фермэ дээрэ хүдэлөөд лэ, нилээд ехэ заһабарилга хэрэгтэй болодог гээшэ. Теэд ажахы юу хэхэ болоноб?

— Тогтоогдоһон стандартда, техническэ эрилтэ гү, али түхэл янзада түс түхеэрэлгын хүрэхэгүй байгаад, гологдоһондо ороо һаань, ажахы өөрынгөө мүнгэ һооргэнь абаха ба эбдэрһэн техникын сэнгэй 30 процентын хэмжээнэй яла тэрэниие бүтээһэн заводоор түлүүлхэ эрхэтэй болоо. Элдэб шалтагаанаар энэ удааруулагдахагүй. Тусхай документнүүдые банкда тушаабал, тэрэл доронь бүтээгшэ заводһоо мүнгэниинь абтаад, ажахын жасада оруулагдаха ёһотой.

— Техникээ заводой найдуулһан саг сооһь заһабарилха талаар мүнөө үедэ хүсэндөө байһан гурим тушаа механизаторнууд ажаглалта хэнэ. Эндэ хубилалтанууд болохо гү?

— Зүб, энэ талаар эмхигүй ушарнууд бии гээшэ. Бүтээгшэ заводууд үгэһэн техникээ заагдаһан болзор соогоо өөһэдынгөө опорно баазануудта заһабарилга хэдэг байха юм. Теэд орон доторнай тэдэмнай даниие һаа үсөөн гээшэ. Хэдэн областьда нэгэ бааза хүртэнэ. Тиимэһээ энэ предприятимнай өөһэдынгөө машинада ороһон гомдол — ажаглалтануудые усадхажа үрдинэгүй. Харин заһабарилгын шанаршье нэгэнтэ бэшэ шүүмжэлэлдэ ородог байна. Жэшээнь, трактор эбдэрээ, харин найдуулһан болзорынь үшөө хүрөөдүй байха юм. Ажахы телеграммаар заводой түлөөлэгшые дуудаха. Мүнөө байһан Дүримэй ёһоор, 15 хоногой туршада тэрэ ерэхэ ёһотой. Һүүлэй һүүлдэ түлөөлэгшэ ерэәд, заводой зэмээр, жэшээнь, тракторай конструкциин муу дээрэһээ эбдэрһэн байна гэжэ тодорхойлхо. Тэрэниие завод мүн лэ арбан табан хоногой туршада заһабарилха уялгатай. Теэд колхоз гү, али совхоз бүхэли һара соо хүлеэхэ болоно бшуу. Тиигэжэл хаа хаанагүй ажахынууд өөһэдынгөө хүсөөр, өөһэдынгөө мүнгэ зөөрөөр тэрэнээ заһабарилха баатай болодог гээшэ. Харин завод өөһэдынгөө гаргаһан продукциин шанар тушаа зүб тобшолол хэдэггүй байха юм.

Заводой орондо заһабарилгын хүдэлмэри мүнөө СССР-эй Госкомсельхозтехникэ хэхэ болонхой. Тэрэнэй бүридэлдэ заһабарилгын хэдэн мянган завод, олон тоото мастерской болон техническэ хангалгын пунктнууд, тиихэдэ район бүхэндэ тоологдоно. Тиимэһээ ажахы гансал предприятитай харилсаатай байха болоно. Тэрэмнай шэнэ техникэдэ захил абаха, тэрэниие асаржа үгэхэ, бүхы ажаглалтануудаарнь хэмжээ абаха ёһотой. Харин бүтээһэн заводой гэмээр болоһон заһабарилгын хүдэлмэриин гаршагуудые тэрэ завод түлэхэ ушартай.

— Ямар саг соо завод хангалгын хүдэлмэри хэхэ уялгатайб? Энэмнай хүдөөгэй ажалшадай эгээл шухала асуудал мүн.

— Эгээл хатуу шанга болзорнууд тогтоогдонхой. Тарялан дээрэ, тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ хүдэлжэ байһан техникые заһабарилга, хүдэлмэриин хэр орёо байһые хараада абажа, акт бэшэгдэһэнһээ хойшо нэгэ сүүдхэһээ табан сүүдхэ хүрэтэр саг соо хэгдэхэ ёһотой. Мал ажалай түхеэрэлгэ һэльбэн заһабарилхын тула гурбанһаа хорин час хүрэтэр болзор үгтэнэ. Хэрбээ эбдэрһэн юумэ энэ болзор сооһь заһабарилжа шадаагүй һаа, техникын хүдэлөөгүй сагай хэмжээгээр яла түлүүлхэ зэргэтэй. Энээнһээ гадна машина заһабарилгын удаарһанһаа болоно, ажахыда тохёолдоһон хохидолынь гэмтэй предприяти гүйсэд хүсэлдүүлхэ болонхой.

Ажабайдалнай орёо, юун болохоб гэжэ уридшалан мэдэхын аргагүй. Тиимэһээ ажахынууд техникээ тусхай энэ болзор сооһь өөһэдөө заһабарилаад, түлбэриинь заводһоо абаха зэргэтэй.

— Шэнэ Дүрим дотор промышленность болон хүдөө ажахын хоорондохи харилсаануудые һайжаруулхын тула үшөөл олон арга нүхэсэлнүүд хараалагданхай.

— Гэбэшье эндэ ямаршье захиралта, заабаряар гуримшуулжа болохоор бэшэ ушар бии юм. Промышленностиинье, хүдөө ажахынье хүдэлмэрилэгшэдэй сэдьхэл бодолые хубилгаха тухай хэлэгдэнэ. Хуушаараа хүдэлхэ, гансал «өөрынгөө» һалбариин аша туһые нэн түрүүндэ хараада абаха харгы… гэжэ машина бүтээгшэ… тодоор мэдэрхэ ёһо… мнай экономическа… аргаар хаагдаа бшуу… совхозуудай хүтэлбэ… мүнөө дээрээ гомдол… түлбэри нэхэхэ, хэр… найруулан эрхилхэ… гүй байна. Энээндэ… хэрэгтэй. Промышленн… шанар муутай хүдэлм… тагүй түхэригоор хэ… зэргэтэй болоно ха юм.

СССР-эй Госкомсель… никэ болон СССР-эй М… хоз шэнэ Дүрим боло… рэнь хэрэглэхэ инстру… хёон табиба,— гэжэ… түгэсхэлдэ Е. Дворцов… —СССР-эй Госарбитр… зүбшэжэ, баталагда… һүүлээр тэрэ хүсэндөө… юм.

Промышленность бол… дөө ажахын хоорондо… номическа шэнэ, бүри… зүб харилсаануу… тааруу зохидоор хүд… туһа хүргэжэ, орон… хоолой программые бэ… хурдадхаха байһаниинь… бшуу.

Р. АХМЕТ…
ТАСС-ай…

Москва.

АЖАБАЙДАЛТАЙ НЯГТА ...ЛБООТОЙГООР

тээсэтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Слесарь И. К. Фролов, оёдолшон В. М. Монеко, уһа сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдэй лаборантка И. П. Егорова, электромеханик Л. С. Терентьев, багша А. Н. Кузякина, дайнай ветеран М. А. Ширшов болон бусад тэрэ тоодо оролсоно.

Городской Совет худалдаа наймаанай, медицинын, соёлой талаар хангалгын асуудалнуудта үдэр бүриин анхарал хандуулдаг юм. «Бабушкинай ба Клюевскэ ОРС-нуудта зунай үедэ худалдаа наймаа эмхидхэлгын хэр зэргэ ябуулагдажа байһан тухай» асуудал сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ һэн. Хангалга тушаа асуудал горгүйсэдкомой саг үргэлжын комиссинуудай заседанинууд дээрэ хэдэн дахин зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Гүйсэдкомой заседанинууд дээрэ хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудай, клубууд болон библиотекэнүүдэй хүдэлмэри һайжаруулха тухай асуудалнууд хаража үзэгдөө.

Һунгагшадай захянуудые дүүргэхын түлөө тус Соведэй гүйсэдком, бүхы депутадууд саг үргэлжэ оролдоно. СССР-эй Верховно Соведэй депутат С. В. Башиловта хоёр захяа, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Н. П. Бажановта 5 захяа, Кабанскын районно Соведэй депутадуудта 3 захяа үгтэһэн байгаа. СССР-эй Верховно Соведэй депутат С. В. Башиловта үгэһэн захяанууд мүнөө дүүргэгдэжэ байнхай. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Н. П. Бажановта үгэһэн 5 захяагай 3-иинь дүүргэгдээд байна. Тэрэнэй оролдолгоор городской бани ашаглагдаа, түбэй котельнэ үргэдхэгдөө. Клюевкэ тосхондо «Иркутск—Наушки» маршрудай поезд зогсодог болоо. Тиихэдэ үшөө хоёр захяань дүүргэгдэхэ дүтэлөө.

Хүдэлмэрилэгшэдтэ гэр байрануудые бариха тухай һунгагшадай захяа дүүргэгдэжэ эхилээ. 2—2 байратай 3 гэр, 70 һууритай хамтын байра баригдаа. Үшөө хоёр гэр баригдажа байнхай.

Районно Соведэй депутадуудта үгтэһэн захяануудай ёноор Клюевкэ тосхондо магазин баригдаа, Мысовско энергоучастогай хүдэлмэрилэгшэдтэ саад эрхилхэ участок заагдажа үгөө.

Бабушкинска городской Соведэй депутадуудта һунгагшадай үгэһэн захяагаар городой хэдэ хэдэн үйлсэнүүд асфальтаар хушагдаа, Боярск һууринай харгынууд заһабарилагдаа, Бабушкин хотодо «Сельхозпродукты» магазин, Клюевкэдэ колхозой дэлгүүр нээгдээ.

Городской Соведэй гүйсэдком захяануудые дүүргэхэ талаар эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулна. Һунгагшадай захяануудай дүүргэлтын хойноһоо городской Соведэй гүйсэдком хиналта бэелүүлжэ эхилээ. Тэдэниие дүүргэлтын түлөө харюусалгатай хүнүүдтэ бэшэг эльгээжэ, тэрэ захяа дүүргэлтэ тушаа юун хэгдээд байнаб гэжэ мэдээсэхыень гундаг заншалтай. Удаань депутадууд тэрэ захяагай дүүргэлтые шалгадаг. Шалгалтын үнгэрхэдэ, захяа дүүргэлтын түлөө харюусаха предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар гүйсэдкомой заседани үнгэргэгдэдэг гээшэ. Депутадуудай бүлэгүүд болон постнууд энэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулна.

Депутадууд һунгагшадай урда тоосохо үедөө тэдэнэй захянуудай ямараар дүүргэгдэжэ байһан тухай мэдээсэдэг заншалтай. Горгүйсэдкомой байра соо һунгагшадай захяанууд олоной хараха газарта бэшэгдэнхэй байдаг. Һунгагшадай захяануудые дүүргэлтэ Соведэй депутадуудай ажал ябуулгын гол дүнгүүдэй нэгэн гэжэ гүйсэдком тоолодог юм. Тиимэһээ энэ асуудалда угаа ехэ анхарал хандуулагдадагынь гайхалтай бэшэ.

Тус Соведтэ саг үргэлжын 8 комисси тоологдоно. Тэдэ комиссинуудынь жэлэй түсэбүүдэй ёһоор хүдэлмэрөө ябуулна. Жэшээлхэдэ, худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын талаар саг үргэлжын комиссиин гэшүүд сесси дээрэ 2 дахин, элүүрые хамгаалгын ба социальна хангалгын талаар комисси мүн лэ 2 дахин нэмэлтэ элидхэлнүүдые хэһэн байна. Саг үргэлжын 5 комисси үнгэрэгшэ жэлдэ гүйсэдкомой заседани дээрэ тоосоо гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Саг үргэлжын комиссинууд горсоведэй гүйсэдкомтой, гүйсэдкомой дэргэдэхи комиссинуудтай, арадай хиналтын бүлэгтэй, ниитын эмхинүүдтэй нягта холбоотойгоор ажал хүдэлмэрөө ябуулна. Заримдаа тэдэ комиссинууд хамтын заседанинуудые үнгэргэдэг болоо.

Соведэй гүйсэдком депутадуудай һуралсал үнгэргэнэ. Тингэжэ Арадай һунгамалнуудай эрхэнүүд ба уялгануудтай танилсаһан, үнинэй депутадуудай һунгуулиингаа округуудта ябуулдаг хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй танилсаһан байха. Депутат бүхэндэ «Депутадай үдэр бүриин тэмдэглэлнүүд» гэһэн дэбтэр үгтэнэ. Тэрээн соонь хүдэлмэриин түсэб, һунгагшадай һанамжа дурадхалнууд бэшэгдэдэг юм. Тиихэдэ горсоведэй гүйсэдком һунгагшадай урда тоосоходоо, депутадуудай хэлэхэ, мэдээсэхэ материалнуудые бэлдэжэ үгэнэ. Эдэ бүхы хэмжээ ябуулгануудай хүсөөр Бабушкинска городской Соведэй гүйсэдком депутадуудай эдэбхи үүсхэлые бадаргажа, ударидан хүтэлбэрилхэ талаар нилээд амжалтатайгаар ажаллана гэжэ тэмдэглэлтэй.

Тэхэтэй хамта, дутуу дундануудшье тус Соведтэ бии. Тэдэнээ усадхаха тушаа горсоведэй гүйсэдком хэмжээнүүдые абажал байна. Зүгөөр гол шухалань гэхэдэ, тус Совет бүхы хүдэлмэрөө ажабайдалтай нягта холбоотойгоор ябуулдаг һайн заншалтай.

Г. БАШКУЕВ,
манай штатнабэшэ корр.

Мүнөөдэр—Ракетнэ сэрэгэй ба артиллериин үдэр

АМГАЛАН АЖАЛЫЕМНАЙ АРШАЛАН ХАМГААЛНА

Генерал-полковник А. Д. МЕЛЕХИН,
стратегическэ шэглэлтэй ракетнэ сэрэгэй Главнокомандалагшын орлогшо

Жэл бүри ноябриин 19-дэ манай орон дотор бүгэдэ арадай һайндэр — ракетнэ сэрэгэй ба артиллериин үдэр баярай оршон байдалда тэмдэглэгдэнэ. Энэ үдэр совет хүнүүд Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуехэ дайнай фронтовигууд-ветерануудай залирашагүй баатаршалгануудые, тэрэшэлэн тэдэнэй дайшалхы алдар солыень халан абагшад — Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй сэрэгүүдые магтан дуулана, хүсэ ехэтэ ракетнэ ба артиллерийскэ буу зэбсэгүүдые зохёон бүтээһэн оборонно промышленностиин эрдэмтэд ба конструкторнуудта, инженер болон техническүүдтэ, хүдэлмэрилэгшэдтэ баяр баясхалан хүргэнэ.

Өөһэдынгөө эсэгэнэрэй дайшалхы заншалые үргэлжэлүүлэн, ракетчигүүд болон артиллеристнүүд социализмын түйлалтануудые, манай арадай амгалан ажалые нягта наринаар аршалан хамгаалгада жагсанхай, социалис Эхэ оронной оборонно хүсэ шадалые бэхижүүлхэ тухай партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он), июниин (1983 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь үсэд нэтэрүүгээр бэелүүлжэ байна.

Революционно артиллериин түрүүшын подразделенинүүд өөһэдынгөө дайшалхы замые улаан гвардиин бүридэлдэ байхадаа эхилһэн юм. Тэдэ подразделенинүүд ажалша арадай талада ороһон хуушан армиин артиллерийскэ частьнуудтал адли хүдэлмэришэн таряашанай Улаан Армиин мүндэлхэтэй зэргэ бүридэлдэнь нэгэдэн ороһон түүхэтэй. Дотоодын контрреволюци ба хариин интервенциие бута сохихо ба революциин түйлалтануудые аршалан хамгаалга эмхидхэлгын зорилгонуудые шиидхэлгэдэ В. И. Ленин айхабтар ехэ анхарал хандуулдаг байһан.

Граждан дайнай үедэ артиллеристнүүд Совет засагай түлөө тэмсэлдэ Царицын ба Петроградые хамгаалгада, Колчак, Деникин, Врангелиие бута сохилгодо эрэлхэг зориг ба баатаршалга харуулһан гээшэ. Тэрэ дайнай үедэ залуу Совет республикын үмэнэ габьяатай байһанайнгаа түлөө артиллериин 18 часть революционно хүндэтэ Улаан тугаар шагнагдаа бэлэй.

Түрүүшын табан жэлнүүдэй үедэ Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые шэнэдхэн хубилгаха, мүнөө үеын дайшалхы техникэ ба буу зэбсэгүүдээр хангаха талаар Коммунис партимнай айхабтар ехэ хүдэлмэри хэһэн байха юм. Тодорхойлон хэлэбэл, артиллериин элдэб калибрай 25 шэнэ системэ зохёогдоһон, тэдэнь дайшалхы шанарайнгаа талаар хариин арминуудайхинаа пураггүй һайн байһан. Манай эрдэмтэд дэриин хүсөөр буудагдаха реактивна снарядуудые, тиихэдэ һураг сууда гараһан «Катюшые» зохёон бүтээгээ һэн.

Хасан нуурай эрьедэ ба Халхын-Голдо япон самурайнуудтай болоһон дайнда нилээд шанга шалгалта гараһан совет артиллери Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуехэ Дайнай жэлнүүдтэ өөрыгөө онсо һайнаар харуулһан. Түрүүшын үеын байлдаануудта дайсанда, илангаяа тэрэнэй бронетанкова хүсэндэ тон ехэ хохидол ушаруулаа.

Тылэй ажалшадай баатар оролдолгоор манай ороной оборонно промышленность жэл ерэхэ бүри буу зэбсэг, тэрэ тоодо дайшалхы шэнэ түхэлэй техникэ бүтээн гаргалгаяа ехэдхэжэл байгаа. Автомат оньһоор хүдэлдэг пушканууд зохёон бүтээгдэжэ, дайшалхы хүсэниинь дайнай урда тээхиһээ таба дахинаар ехэ болоо. Танкнуудые буудаха артиллери тад ондоо болгогдоо. Дайнай жэлнүүдэй үедэ артиллерийскэ хэдэн зуу мянган буу болон миномедууд фронт эльгээгдэһэн. Эдэ бүгэдын ашаар артиллериимнай дайшалхы хүсэн саг үргэлжэ дээшэлжэл байһан. 1943—1945 онуудай гол шухала операцинуудта нэгэ километр фронтдо артиллериин 200—300 буу ба миномедууд табигдадаг, зарим ушарта дээшээшье байдаг һэн. Берлиние эзэмдэн абаха операцида 45 мянганһаа дээшэ буу болон миномет, реактивна түхеэрэлгэнүүд хэрэглэгдээ бэлэй.

1941 оной июлиин 14-дэ капитан И. А. Флеровой командалһан олон һомото реактивна батарейн түрүүшын буудалгаар шэнэ түхэлэй артиллериин мүндэлһэн үдэр соносхогдоо бэлэй. Реактивна артиллериин буудалга дайсанда үзэгдөөгүй шанга гэнтын сохилто болоһон, моральна ба материальна ехэ хохидол ушаруулһан байна. Тиимэ түхэлэй буу дэлхэйн оронуудай нэгэшье армида манайхидал адли үргэнөөр хэрэглэгдээгүй юм. Тэрэнэй тоо ходо олошоруулагдажа, 1945 ондо Верховно Главнокомандованиин мэдэлдэ байһан артиллериин аяар 13 — 14 процентнь реактивна түхэлэй байһан.

Аяар дүрбэн жэлдэ үргэлжэлһэн дайнай олохон операцинуудта сэхэ хабаадалсаһан, намда нилээд юумэ хараха ушар тохёолдоһон. Совет артиллеристнүүдэй моральна, дайшалхы шэнжэ шанар — Эхэ орондоо үнэн сэхэ байлга, шэн зоригто баатаршалга, ямаршье бэрхэшээлтэ үедэ дайшалхы зорилгоёо заатагүй дүүргэхэ хүсэл эрмэлзэл гүйсэд дүүрэнээр харуулагдаһан байха юм. Дайнай жэлнүүдэй үедэ артиллериин 1 миллион 600 мянган солдат болон сержантнууд, офицер болон генералнууд орден, медальнуудаар шагнагдаа, тиихэдэ 1800-һаа дээшэнь Советскэ Союзай Геройн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. Артиллериин 500-һаа дээшэ часть ба соединенинүүд «Гвардейскэ» гэһэн нэрэдэ хүртөө һэн.

Эсэгэ ороноо Хамгаалгын Агуехэ дайнда манай артиллериин харуулһан габьяаень совет араднай үндэрөөр сэгнэһэн: СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар 1944 оной ноябрь һарада ехэ һайндэр — артиллериин үдэр (1964 оноһоо — ракетнэ сэрэг ба артиллериин) тогтоогдоһон байна.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай һүүлээр США-гай засагай хүтэлбэри баригшадай гэмээр уласхоорондын байдалай аюултай шахардуу шанга болоод байхада, манай арми ба флодые саашадань шэнэдхэн хубилгаха асуудал табигдаһан. Коммунис партиин ба Совет правительствамнай дайнай һүүлэй айхабтар хүндэ хүшэр эрхэ байдалда тон богонихон саг соо оборонно промышленностьяа хубилгажа, ракетанууд ба атомна зэбсэгүүдые зохёон бүтээхэ талаар эрдэм шэнжэлгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха баатай болоһон юм.

Манай ороной ракетэ бүтээлгэдэ 1957 он шухала шата байһан. Дэлхэйн бүмбэрсэгэй ямаршье точкодо ядерна һомо хүргэжэ шадаха тиби хоорондын баллистическэ ракетанүүдэй туршалга амжалтатайгаар хэгдээ. Тиигэжэ империализмын гол хэрэм — США-гай энэ талаар булюу байдалда эсэс табигдаа бэлэй.

1959 ондо КПСС-эй Центральна Комитет ба Совет правительство Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэйнгээ шэнэ һалбари — стратегическэ даабари дүүргэхэ ракетнэ сэрэг байгуулха тухай шиидхэбэри абаа. Мүнөө энэ һалбариин сэрэг хүгжэлтынгөө шэнэ шатада гаранхаи. Энэ сэрэг тактико-техническэ түйлалтын талаар шэнэдхэн хубилгагдаһан ракетнэ комплекснуудаар хангагдаһан байна. Манай ракетэнүүд тон түргөөр, найдамтай мэргэнээр асари ехэ хүсэтэй ядерна һомонуудые хэрэгтэй газартань хүргэхэ, хаанашье хоргодоод байһан эзэрхэг түримхэй дайсанда шанга сохилто үгэхэ аргатай.

Ракетнэ сэрэгүүд дайшалхы хэзээдэ бэлэн таһалгаряагүй харуулда жагсана. США-гай милитаристнууд ба тэдэнэй союзнигуудай Советскэ Союзда эсэргүү дайнда бэлдэжэ байхадань дайшалхы иимэ бэлэн байха гээшэ айхабтар шухала.

Газар дээгүүр дабшадаг сэрэгэй тактическа ба түргэн хэмжээ абалгын ракетнэ хэрэгсэлнүүд дайсанай хэдэн арбаадһаа хэдэн зуун километр зайда байһан объектнүүдые онсо мэргэнээр түдаха гол хүсэн болоно. Тиихэдэ мүн сэмгэтэ артиллери өөрынгөө дүүргэдэг үүргые алдаагүй.

Эб найрамдалые аршалан хамгаалхын түлөө тэмсэн, Коммунис парти ба Совет правительство СССР-тэ, тэдэнэй нүхэд болон союзнигуудта аюулгүй байдал хангахын тулада саашадаа хэрэгтэй хамаг юумэ хүү хэхэ, Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй дайшалхы хүсые саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ байна.

Офицернууд - ракетчигүүдэй 90-һээ дээшэ процентнь эрхим һайн мэргэжэлтэд, сэрэгэй хэрэгые табан хургандаа адляар мэдэхэ мастернууд мүн. Олохон часть ба подразделенинүүд «Эрхимэй эрхимүүд» гэһэн хүндэтэ нэрэдэ хүртэнхэй. «Һэргэг байха, Эхэ оронойнгоо аюулгүй байдалые бата найдамтайгаар харууhалха!» гэһэн уряа доро ракетнэ сэрэгтэ үнгэргэгдэжэ байһан социалис мүрысөөндэ офицер А. Павловай командалдаг частиин коллектив түрүүлжэ ябана. Эндэ сэрэгшэдэйнь 60 процент отличнигууд болонхой.

СССР-эй Оборонын министр Советскэ Союзай Маршал Д. Ф. Устиновай хүтэлбэри доро 1983 оной зун Балтика шадар, Баруун Белоруссида үнгэргэгдэлэн маневрто артиллерийскэ ба ракетнэ олохон частьнуудаи сэрэгшэд дайшалхы эрхим һайн бэлэдхэлтэй байһанаа харуулаа. Офицернууд И. Равлюк, М. Борзенков, А. Корбачков гэгшэдэй алба хэдэг частьнуудта урдань табигдаһан зорилгонууд шадабаритайгаар, аша үрэ ехэтэйгээр шиидхэгдэһэн байха юм.

США-гай засагай хүтэлбэри баригшадай гэмээр һүүлэй үедэ дэлхэй дээрэ сэрэгэй-политическэ байдалай орёо бэрхэшээлтэй байһание хараада абан, совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй бүхы сэрэгшэдтэл адли ракетчигүүд болон артиллеристнүүд империалистнуудай эзэрхэг түримхэй ябуулгануудай хойноһоо нягта наринаар харана, дайшалхы бэлэн байлгадань улам дээшэлүүлнэ.

НАТО-гай гэшүүн байһан Баруун Европын зарим оронуудай газар дээрэ американ ядерна «першинг-2» ба далита ракетэнүүдэй тараан тодхогдохо болоһон ушарта харюу болгон, социалис оронуудаи обороные бэхижүүлхын тулада ГДР ба ЧССР-эй газар дээрэ түргэн хэмжээ абалгын тактическа ракетнэ комплекснуудые тодхолгодо бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэгдэжэ эхилээ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андроповой хэлэн мэдүүлгэ соо хэлэгдэһэн иимэ үгэнүүдые эндэ һануулхада болохо: «Юунэйшье болоно байгаа һаа, манай орондо, манай нүхэд ба союзнигуудта аюулгүй байдал бидэнэр хангажа шадахаби. Энээнэй хэндэ хабаатайгаар хэлэгдэжэ байһание бултанай ойлгохоор саг ерэнхэй. Манай ороной оборонын үндэр хэмжээндэ байһаниинь совет хүнүүдэй батаар найдахадань болохо. Ушар иимэһээ хүсэеэ үзэлсэхэ ябадалые хэндэшье дурадхаһанай хэрэггүй ха».

Эб найрамдал хангахын түлөө Эхэ ороноо бата найдамтайгаар аршалан хамгаалхын түлөө ямар ехэ харюусалгатай байһанаа ракетчигүүд ба артиллеристнүүд гүнзэгыгөөр мэдэржэ, өөһэдынгөө нангин уялгые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэнэ. СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд Варшавска Договорто ородог аха дүү оронуудай арминуудай бүхы сэрэгшэдтэй хамта совет арадайнгаа зохёон байгуулхы ажалые, эб найрамдал ба социализмын түйлалтануудые аршалан хамгаалгада бата найдамтайгаар жагсана.

(ТАСС).

УЛААН ТУГТА ПРИКАРПАТСКА СЭРЭГЭЙ ОКРУГ.

Н-скэ частиин сэрэгшэд-ракетчигүүд дайшалхы болон политическэ эрхим бэлэдхэлтэйгээр заншалта һайндэрөө угтана. Классуудта, тренажер дээрэ, полигонуудта үнгэргэгдэһэн хэшээлнүүдтээ тэдэнэр сэрэгэйнгээ мэргэжэл үдэр бүри дээшэлүүлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эрхим расчёдой гэшүүд (зүүн гарһаа)—рядовой Геннадий Солодухин, лейтенант Виктор Авдеев, ахалагша сержант Андрей Булдаков ба рядовой Евгений Приходько.

ТАСС-ай фотохронико.

...-ай *МЭДҮҮЛГЭ*

...адын сэрэгэй булимтаралга доро бай... ...да «бээ дааһан» гүрэн» гэдэгые бай... түүрэг общинын хүтэлбэри ноябриин 15-... Кипрые палгаан хубаарилха талаар ...ОН-ой Генеральна Ассамблейн ба Аюул... бэшэ абаһан шиидхэбэринүүдтэ зү... бэелүүлэгдэһэн байна. Энэ үгэсөөтэ ...эрэи хоёр общинын хуулита аша туһые ...арада абаһан үнэн зүб политическэ аргаар ... пуурие таһалдуулха, Кипртэхи, мүн ...и байдалые орёо түгшүүрилтэй болгохо ...ноуулнэгүй.

...адуудай хоорондохи этигэл найдал та... ...ша ябуулга үүдхэхые эрмэлзэдэг бүм... районуудта хеөрөө зүришэлдөө үүд... ябуулгануудһаа уламжалан, уласхорон... түгшүүрилтэй болохо үедэ, Кипртэ иимэ ...байһаниинь анхарал хандуулна. Кипр... ...ябуулгануудаи хойшолон болоно.

...нүүдэй ямараар хүгжэжэ байһантай да... Советскэ Союзда хаа хаанагүй һанаа... мэдүүлнэ. Киприот арадай аша туһада, ...б найрамдал ба түни түбшэн байдалые ...туһада түүрэг—кипрэй хүтэлбэри шинд... ...арал дээрэхи байдалые бата бэхеэр, ...улан шиидхэхын тула Нэгэдэмэл На... ...иин шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулжа, ...секретариин хабаадалгатайгаар общи... бүтэмжэтэй һайн хөөрэлдөөнүүдые да... ...гэжэ Советскэ Союзай хүтэлбэри тоо... ...бээ баринги байха, оршон байдалые ...тэй, Кипртэхи ба оршон тойронхи бай... шанга болгохо ябуулгануудые хэнэй... байһаниинь мүн лэ шухала удха шанар... ...алсалгагүйгөөр гэхэ гү, али гадаадаһаа ...гөөр киприодуудай дотоодынгоо хэрэ... ...даха бүхы эрхэ байдал байгуулагдаха ...дааһан, дулдыданги бэшэ байдалтай ...дынь бүрин бүтэн байхынь, гадаадын ...бүлэглэлдэ хебаададаггүй политика бэе... ...түлөө Советскэ Союз залан сэхээр

ХИЛЫН · ТАСС · АПН. · СААНАҺАА

ПРОФСОЮЗАЙ СЪЕЗД

ХАНОЙ. Вьетнамай профсоюзуудай федерациин V съезд Ханойдохи Бадинь гэдэг Суглаануудай ордон соо нээгдэбэ. ФПВ-гэй 3 миллионһоо дээшэ гэшүүдые түлөөлһэн 900 гаран делегат, мүн гадаадын 30-аад ороной делегацинууд профсоюзай хуралдаанай хүдэлмэридэ хабаадана. ВЦСПС-эй секретарь К. Ю. Мацкявичюс совет делегациие толгойлно.

КПВ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Ле Зуан, КПВ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд, СРВ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Чыонг Тинь, СРВ-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Фам Ван Донг, республикын партийно-гүрэнэй бусад хүтэлбэрилэгшэд съездын нээлгэ дээрэ хабаадалсаһан байгаа.

Ле Зуан съездын делегадуудта хандажа, үгэ хэлэбэ. Газар дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдалые, ажамидаралые сахин хамгаалхын түлөө шууд сэхээр тэмсэхэ шухала гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Советскэ Союз хаа-аа бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай ба революциин түшэг тулгуури болоно гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ. СССР-эй эб найрамдалта залан сэхэ гадаадын политикые, нүхэр Ю. В. Андроповой шухала мэдүүлгэнүүдые Вьетнамай арад бүрин хүсэдөөр дэмжэнэ. Советскэ Союз, ГДР болон Чехословакиин баталан абаһан харюугай хэмжээнүүдые бидэ нэгэ һанаалтайгаар дэмжэнэбди. Кампучиин ба Лаосой арадуудтай һанал нэгэтэй Вьетнамай арад Зүүн-Урда Азида эб найрамдал хангахын, хани барисаа, харилсаа холбоо тогтоохын түлөө саашадаашье залан сэхээр тэмсэхэ байна.

ПХЕНЬЯН. Рейганэй Урда Корейгээр дэншэлгэ хадаа Корейн хахад арал дээрэ, Ази түбидэ, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдалда аюул тохёолдуулһан гэмтэ хэрэг, дэлхэйн эб найрамдалда ...ратай бүхы арадуудта зүрюу харша ябадал болоно гэжэ КНДР-эй правительство, корей арад тоолоно гэжэ КНДР-эй МИД-эй эндэ тараагдаһан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Вашингтон—Токио—Сеул гэһэн сэрэгэй нэгэдэлые байгуулха, американ империализмын булимтархы түсэбүүдые Ази түбидэ бэелүүлхэ гээшэ энэ дэншэлгынь гол зорилго болоһон байна гээд документ соо тэмдэглэгдэнэ.

ЭЗЭРХЭГ ТҮРИМХЭЙ ПОЛИТИКЫЕНЬ ГЭРШЭЛНЭ

Сагаан байшангай удамаршын Япон болон Урда Корей ошолго уласхоорондын түгшүүрилые улам шахардуу шанга болгожо байһан, дэлхэйн арадуудта аюул тохёолдуулжа байһан Вашингтоной эзэрхэг түримхэй политикын үшөө нэгэ гэршэ болоно гэжэ КНДР-эй МИД-эй мэдүүлгэ дотор заагдана.

СРР-эй НАЦИОНАЛЬНА ЕХЭ СУГЛААНАЙ ХАНДАЛГА

БУХАРЕСТ. СРР-эй Национальна Ехэ суглаанай наймадахи сесси хүдэлмэрөө эндэ эхилбэ.

Социалис Румыниин хуули гаргадаг дээдын зургаанай депутадууд Европын гүрэнүүдэй, США-гай ба Канадын парламентнуудта, парламентаринарта СРР-эй Национальна Ехэ суглаанай хандаһан хандалгые зүбшэн хэлсээд, нэгэн һаналтайгаар һайшаагаа. Европодо ядерна шэнэ ракетэнүүдые тараан тодхолгоһоо арсаха, али бүхы түхэлэй ядерна буу зэбсэгүүдһээ Европые сүлөөлхэ арга олгоһон Женевэдэхи совет-американ хөөрэлдөөнүүдтэ үгэеэ ойлголсолые туйлаха шухала гэжэ хандалга дотор тэмдэглэгдэнэ.

«Правда» газетын асуудалнуудта Ю. В. Андроповой үгэһэн харюунууд дотор найруулагдаһан дурадхалнууд хоёр талын хараа бодолые дүтэлүүлээ, зохихо хэлсээ баталха аргын бии байһые харуулаа гэжэ документ дотор заагдана. Хэрбээ иимэ хэлсээнэй баталагдан абтаагүй гээшэ һаань, дундуур зайда хэрэглэгдэхэ шэнэ ракетэнүүдые тараан тодхолгын болзорые хойшолуулжа, Европо түбиин ба бүхы дэлхэйн мүнөөнэй, ерээдүйн аша туһада тон харюусалгатайгаар хандаха уряатайгаар Национальна Ехэ суглаан Европын гүрэнүүдэй, США-гай, Канадын парламентнуудта хандаба. Манай түбиие, дэлхэйн арад зониие ядерна дайнай аюулһаа зайсуулан сараха саг тулажа ерээ гээд документ дотор хэлэгдэнэ.

РКП-гэй Генеральна секретарь Н. Чаушеску сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ, ядерна дайнай аюулые дэбэргэһэн политикада арадууд эсэс табижа, буу зэбсэгүүдые хураажа, эб найрамдалые хангажа, шадаха юм гэжэд найдажа байһанаа мэдүүлээ.

ОАГ-ай ХУРАЛДААН

ВАШИНГТОН. Американ гүрэнүүдэй эмхиин (ОАГ) Генеральна Ассамблейн жэл бүриин 13-дахи сесси эндэ хүдэлмэрөө эхилбэ. Бүмбэрсэг дэлхэйн баруун хахад хубиин гушаад ороной гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд тэрээндэ хабаадана. Гренадада США-гай дээрмэдэхы ёһоор һаяхан добтолһонһоо, тэдэнэй бэлдэжэ байһанһаа уламжалан, США-да дураа гуталгын хүдэлөөнэй улам үргэдэжэ байха үедэ ОАГ-ай хуралдаан эхилбэ.

«Американ оронуудта тохёолдоһон хүшэр хүндэ байдалда энэ сесси боложо байна»,— гэжэ ОАГ-ай Генеральна секретарь А. Орфила (Аргентинэ) мэдүүлбэ. Һүүлэй жэл хахадай турша соо бүмбэрсэг дэлхэйн баруун хубида Фольклендын (Мальвинска) аралнууд тушаа хёмороо зүришэлдөөн болоһон, Гренадада добтолго хэгдэһэн байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Англиин колониальна ааша ябуулганууд, Гренадада США-гай добтолго хадаа эзэрхэг түримхэй ябуулга, өөһэдөө өөһэдыгөө тодорхойлхо талаар гүрэнүүдэй эрхэнүүдые хаһаһан ябадал болоно. Амгалан тайбанаар, бүтэмжэтэй һайнаар оршон һууха гээшэ Америкын оронуудай хоорондохи харилсаанай гол ёһонууд болохо ёһотой гэжэ А. Орфила хэлэбэ. Гренадада США-гай добтолһон ушарые манай орон эрид буруушаана. Энэ хадаа бусад гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсаһан, газар дайдынь бүрин бүтэн байлгын гол ёһонуудые хазагайруулһан ябадал болоно» гэжэ Эквадорой гадаадын хэрэгүүдэй министр Л. Валенсиа Родригес тэмдэглээ.

ТОЛИ

„ХҮН БОЛОХО БАГАҺАА" гэһэн бэшэг тушаа

ЭХЭ, ЭСЭГЫН АЛТАН БОГОҺО

«АЖАЛ хэһэн—ама тоһодохо» гэжэ хэр угһаа хойшо манай буряад улад хэлсэдэг байһан гээшэ. Энэ сэсэн үгын үнсэг-удхые ажабайдалайнгаа замай одон, хараа зорилго болгон баримталжа ябаһан олон үеын һүбэлгэн ажалша зон хадаа өөһэдөөшье хүндэдэ хүртэдэг, орон нютагайнгаашье хүгжэлтэ дэбжэлтые арьбадхалсан суурхуулдаг байна.

Минии эхэ эсэгын бүлэ табан басагатай, гурбан хүбүүтэй—яһалал үнэр баян байгаа. Түрэлхиднай Санага нютагтаа хамтын ажалай эмхидхэгдэһэнһээ захалжа мал ажалда шударгы ябаһан юм. Минии эгэшэ, аханаршье нютагайнгаа ажахыда хамсыгаа шуүн ажаллажа, ажабайдалайнгаа зам эхилһэн намтартай. Бүлэ соогоо одхон байһан би дайнай урда жэлнүүдтэ нютагайнгаа эхин һургуулиие дүүргэһээр мал ажалда хүдэлжэ, удаань автомашинын жолоошоной курса дүүргээд, ажахынгаа ашаанай машина даажа абаагша бэлэйб. Хүтэл дабаагаар олон манай Захаамин нютагай тэрэ үеын харгынууд бэрхэшээлтэй юм һэн. Илангаяа хура бороотой зунай сагта шабар шабхада шаагдаха гү, али үбэлэй үеын саһа бордоһоор шэдүүлһэн хүнгэрэг хүртэ һаатаха, харгын елүүртэ зуларха гэхэ мэтын һаад тойбо барагдашагүй һэн даа. Тиигэбэшье залуугай сог зали, эхэ эсэгын захяа, заабари замаймни залуур болодог байгаа. Районойнгоо тэрэ үеын түб—Цахир тосхонһоо зуу үлүүтэй модон соо колхозойнгоо хэрэглэмжын мори унаагай тоног зэмсэгһээ эхилээд, магазинай эдеэ хоол, эд бараа саг соонь асаржа, нютагайхидаа баясуулагдадаг, ажахынгаа хүтэлбэрилэгшэдэй магтаал, һайшаалдашье олон удаа хүртэгдэдэг гээшэ һэн. Юрэдөө, хэһэн, даалгагдаһан хэрэг ажалаа хүн бүхэмнай ханамжатайгаар бэелүүлээд, бүтээгээд байгаа һаа, хамтын хэрэг гэшэ хүсэтэйшье, урматайшье юм байна даа гэжэ тиихэдээ, үшөө эдир залуу ябахадаа, һайн ойлгожо абаа һэм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай түрүүшын жэлнүүдтэ Жамса Нима хоёр гэжэ аханарни һубарижа байгаад сэрэгтэ мордоһон юм. Европо, Азяар мушхарһан дайн дажарай хара утаанай саанаһаа аханарни амгалан ажабайдалдаа бусаха золгүй байгаа...

1943 оной эхеэр бишье Улаан Армиин ʼалбанда урма зоригтой мордожо, түрүүшээр Баруун фронтдо, удаань зүүн тээ, милитарис Япониие даралсаа һэм. Дайнай урда тээ олоһон жолоошоной мэргэжэл фронтын замуудта тон туһатай байгаа. Тиигэжэ дайнай талмайда эбдэрһэн усалтаһан танкнуудые, өөрөө ябадаг хүндэ пушкануудые заһабарилдаг нүүдэл агрегатна заводто алба гараа һэм. Дайшалхы машинануудай булад хуяг манай нютагай Зэдын комбинадай эльгээһэн тумэрэй холисоор хабсаргагдана гэжэ һанахадаа, урма зоригоо бадараанхай ябагша һэм. Албанаймнайшье ажал гэжэ нилээд шангахан, харюусалга ехэтэй һааб даа. Үдэр һүни гэлтэгүй заһабариин хүдэлмэри дээдын шанарай эрилтээр гүйсэдхэгдэдэг байгаа.

1947 оной сагаан һарада уялгата албаяа дүүргэжэ нютагаа бусаад, Зэдын комбинадай Холтоһоной руднигта ажаллажа эхилээб. Эндэ тэһэлэгшын мэргэжэл шудалаад, наһанайнгаа амаралтада гаратараа хүдэлэгдөө гээшэ.

Минии наһанай нүхэр Валентина Сандановна мүн лэ Зэд н комбинадай шанаржуулгын фабрикада олон жэлдэ ажаллаад, мүнөө пенсидэ гаранхай. Бидэ үнэр баян бүлөөрөө Закаменск хотодоо ажаһуунабди. Манай гол ехэ баялиг хадаа үхибүүднай болоно. Тэдэмнай арбан зургаан юм. Арбан хүбүүд, зургаан басагад түрэһэн байха. Мүнөөдөө долоон хүбүүднай Совет Армиин зэргэнүүдтэ уялгата албаяа дүүргэнхэй. Үхибүүдэймнай олонхинь ажалша гэр бүлэ болон түбхинэжэ байдаг. Ашанар, зээнэршье олошоржо байнхай гээшэ.

Үнэр баян бүлэ... Урда сагай ядуу түлюур байдалда олон үхибүүдые үдхэжэ, гэрээр дүүрэн хүүгэдэй хүхюун энеэдэ зугаатай ,ажаһууха гээшэ хоморой зүйл юм һаабза. Харин манай совет үедэ буряад угсаата зоноймнай үдэжэ, олошоржо байхань омогорхон баясамаар зүйл болонхой. Тиигээдшье гүрэн түрэмнай олон үхибүүдтэй бүлэнэртэ ехэ туһаламжа, тэдхэмжэ хүргэжэ газардуулхые мэдүүлнэгүй ха юм даа. Гадна урдань ажаллаһан газарһаа туһаламжа үзүүлхэ үшар заншалта болонхой гээшэл. Жэшээлхэдэ, манай хоюулан ажаллажа гараһан Зэдын комбинадай захиргаанай зүгһөө бүлэдэмнай халуун анхарал нэгэтэ бэшэ хүргэгдэһэн байха. Тиигэжэ байрымнай ехэ гэр комбинадай дархашуулай туһаар үргэдхэгдөө һэн. Хүнгэн машинашье абаха хэрэгтэмнай мүн лэ райгүйсэдкомой, комбинадай зүгһөө халуун дэмжэлгэ, туһаламжа үзүүлэгдээ юм. Эдэ бүгэдые үзэжэ, жаргалтай үдэжэ байһан үхибүүднай мүн лэ дотороо һэгшэн баясажа байдаг гээшэл. Тиимэһээ тэдэмнай хэһэн, дааһан ажал хүдэлмэридөө, һуралсалдаа оролдосо ханамжатай, жэшээтэ гурим журамтай, эдэбхи хэшээлтэй байха ёһотой бшуу.

Парти, правительствынгаа халуун анхарал оролдолгоор зэдэм номдошье һуралсажа, ажабайдалайнгаа дуратай мэргэжэл шэлэн оложо ябахадаашье манай үхибүүд саашадаа гүрэн түрэдөө аша туһаяа элбэгээр үзүүлжэ, Эхэ оронойнгоо ерээдүйн ёһотойл эзэд болохо жэшээтэй гээшэ. Энэ талаар КПСС-эй ЦК-гай һүүлэй үеын Пленумүүдэй документнүүд, тэдээн дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Ю. В. Андроповой хэлэһэн үгэнүүд, мүн партиин ветерануудтай болоһон уулзалганууд тон лэ зүб хараа шэглэл тодорхойлһон байна.

Манай үхибүүд хэзээдэ, хаанашье ахамад, наһатай зониие хүндэлжэ, һайн үгөөр баясуулжа, һэргэг урид һанаагаар туһалжа ябаха зэргэтэй. Гадна үмдэжэ ябаһан хубсаһа хунарһаа захалаад, шудалжа байһан ном һудараа, үмсын, ниитын гэлтэгүй эдлэл зөөри бүхэндэ, оршон тойроной байгаали хүрэтэр гамтайгаар хандажа, арга боломжыень ашагтайгаар хэрэглэхэ зэргэтэй гээшэ.

Манай үхибүүдэй юумэн бүхэндэ нарин нягтаар хандажа, журам һайнтай, ажалша бэрхээр хүмүүжэхэ хэрэгтэ гэр бүлын нүлөө гээшэ түбхын түрүүндэ тон ехэ үүргэтэй гэжэ онсолон хэлэхэ байнаб. Үхибүүн бүхэн үшөө һургуулиин наһа гүйсөөгүй ябаха үеһөө эхилжэ гэрэйнгээ ажал арга шадалаараа хэлсэхэ, малаа харууһалсаха, хото хорёоень сэбэрлэлсэн, гахай, нохойгоо эдеэлүүлхэ гэхэ мэтын хүдэлмэридэ хабаадуулагдажа эртээнһээ дуршэхэ, хэһэн бүтээһэн ажалайнгаа аша туһатайе мэдэржэ урмашан ябаха ёһотой гээшэ. Энэ мэтээр ажалай онол дадал абажа хүмүүжэһэн үхибүүд хадаа хожом саашадаа бэрхэшээлнүүдһээ тунхарихагүй, «хүдэлмэридөө хүдэржэһөөр, ажалда атаржаһаар» бэеэ олоһон зон болохо байна. Тиигээдшье багаһаа хойшо ажалда дуратайгаар хүмүүжэһэн үхибүүд наһанайнгаа мэргэжэл алдуу эндүүгүйгөөр, саг соогоо шэлэжэ олодог, гүрэн түрэдөөшье, мүн хубидаашье аша туһатай ажалай замда тарадаг ха юм.

«Хүн болохо — багаһаа» гэһэн статьягай автор, хуушанай коммунист Ш. Цыванөвай, мүн хүмүүжүүлгын асуудалаар һанамжануудаа хэлэһэн РСФСР-эй арадай гэгээрэлэй отличник Г. Дамбаев болон бусад нүхэдэй бэшэгүүдые «Буряад үнэн» газетэдэ һонирхожо уншаа һэмди. Тиигээд ерээдүйн үетэнэй хүмүүжэл, болбосоролой эхин шата гэр бүлэһөө уг унгитай гэһэн һанал бодолоо этигэн баталха байнаб. Зүб даа! Эхэ, эсэгын алтан богоһо алхажа, ажабайдалайнгаа эхин зүргэдэ гарахын урда тээ үхибүүднай эбтэй бүлын абари зантай, жэшээтэ һургаалтай байха зэргэтэй.

Бата ДАНЖАЛОВ,
ажалай болон дайнай ветеран.

Закаменск.

ШЭНЭ БҮЛЫН БАЯР

Эрхирэг һууринай соёлой байшанда хүн зон олоороо сугларба. Юундэб гэхэдэ, инаг дураяа батадхан, гэр бүлэ боложо байһан залуу хоёрой баяр ёһолол эндэ үнинэй дэмбэрэлтэ һайханаар тэмдэглэгдэдэг болонхой.

Байшангай директор Д. Д. Дампилон уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ В. Д. Будаев хоёр залуу бүлын хэтын хэтэдэ һанажа ябахаар үнгэргэхые оролдодог юм.

Энэ удаа Эрхирэгэй совхозой түрүү жолоошон Түмэн Дамбаев соёлой институтда һуража байһан Виктория Шегнагаева хоёр гэрлэбэ. Тэдэнэр сугларагшадай дурадхаһан элдэб янзын туршалгануудые олоной энеэдэ зугаа доро амжалтатай дабажа, гэр бүлэ болоһон ушараа саарһан дээрэ тэмдэглүүлхэ эрхэтэй болобо.

Сомоной Соведэй депутат, совхозой профкомой түрүүлэгшэ Д. Д. Ширапнимбуева Дамбаевтанда гэрлэһэн тухай үнэмшэлгыень барюулха зуураа, эгээл түрүүлэн, амаршалгын үгэ хэлэбэ. Удаань ажахын директор Н. Б. Ботоев, ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь Н. Дабадагбаева, сомсоведэй депутат залуу коммунист Б. Баяндуева гэгшэд мүн лэ тэдэниие амаршалжа, һайхан үреэлнүүдые бэлэглээ һэн.

В. ЖИГМИТОВА.

Загарайн район.

Улаан-Баатарай трикотажна фабрика жэл бүри миллионһоо дээшэ зүйл жэл бүри бүтээн гаргадаг болохо юм. Энэ фабрика совет барилгашадай туһаламжатайгаар бодхоогдожо, энэ жэлэй эхиндэ ашаглалгада тушаагдаһан юм. Үйлэдбэриин түс фабрикада хүдэлхэ 800 гаран хүдэлмэрилэгшэд СССР-эй, ГДР-эй болон ЧССР-эй предприятинүүдһээ һуража гараһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фабрикын директор А. Зума (баруун гарһаа хоёрдохи), совет инженер П. В. Макаров, ахамад технолог-модельер Э. Туя, уран зурааша-модельер Х. Буянжаргал гэгшэд үйлэдбэриингөө хэрэгүүд тухай хөөрэлдэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Владимир ПЕТОНО[в]

ШҮЛЭГҮҮДЭЙ ШЭНЭ НОМҺОО

Владимир Константинович Петонов һүүлэй [...] буряад поэзидэ ехэ эдэбхитэйгээр ажаллажа байн[а. ...]гай «Советская Россия» хэблэлээр «Стальная те[...]лад хүбшэргэй») гэжэ номынь 1982 оноо гараа. [...] «Современник» хэблэл «На утреннем пороге» («[...] гэжэ номыень гаргахаар бэлдэнэ. Тиихэдэ «Газар[...] гэжэ шүлэглэмэл романиинь оршуулагдажа байна[...] үедэ «Аянга» гэжэ шүлэгүүдэй, поэмэнүүдэй [...] дүүргээд байна.

УГАЙ БЭШЭГ

Газараа мартаһан
гани бэшэб,
гэрээ мартаһан
Гэсэр бэшэб,—
Алайрташ, Боохондош
алдаршаһан,
Ага, Хорёорш
аяншалһан
аягтай Будамшуу бэшэб.
Угайдхадааш—
угай бэшэгээ мартаагүйб.
угаа һайханаар
уг залгахааш ядаагүйб.
Үеэ дурдажа,
угаа хэлэн һуултайл:
Буха-ноён баабаймнай
Шубгэ-ноён,
Монгол-ноён гэжэ суута[й]
Тэрэнэй гурбан хүбүүд
Бузаган-хара,
Буура-ноён
Булган гэдэгүүд.
Бузаган-хара баабайһаа,
Егтэй-Эмэ инбииһээ
хоёр мориной дэлһэн
дээрэ,
хэлтэгы шанагын эрмэг
дээрэ
хүбүүн хулхай түрэбэ,
Енгүүд гэжэ нэршэбэ.
Буха ноён гарбалтай,
Булгад буурал абатай,
ерэн юһэн Енгүүдэй
ехэ тэмээн ашаатай,
юһэн хүхэ моритой,
хангай сарюун дайдатай,
Хатан-Уулэ хадатай,
бүлэг үшөөһэн тохойтой,

Буланги гэжэ [...]
Хүхэнэй яһатай [...]
соло гэбэл—
Енгүүдэй,
сохом нэрлэбэл [...]
Пэтэнэвүүд.
Атоо баабаймнай [...]
отог урагаймнай [...]
Һайдарай
Һайгуур,
Һайгуурай Танху[...]
Танхуусхын Б[...]
Бэдеэн Петхоо[...]
Петхоообой Пэтэ[...]
Пэтэн-харын
Габаали,
Габаалиин Хост[...]
Хостинихын
арбан хээлиин
адаг одхониинь
дайдын далан[...]
дэлхэйн дэлэн[...]
дээжэлсэн ябаг[...]
Хүмүүни алта[...]
дүмүүхэн тата[...]
Арад түмэнтэе [...]
адляар алхал[...]
ажал хүдэлмэри[...]
оролдон дабша[...]
Табар табарһаа[...]
табин дабаан [...]
табин ута дуу[...]
татаһайб
дээр дээрэһээ[...]
Табин ута дуу[...]
табан түбеэр [...]
талаан бэлигэ[...]
таршалангүй га[...]

ҺУНДАЛДААД...

Анат. Преловск[ий]

Аха дүү, юрэдөө,
болонхойбди,
Аха-ород, дүү-буряад
арадууд
Амн наһаараа
тодоронхойбди,
Анда болоһон уладууд.
Сибирь маанадаа
нэгэдүүлээ—
Сэбэр сэлоун тоонто
дайда;
Илгаанай мужаагүй
дэлхэй,
Ирагуу нүхэсэлэй найдал.
Торгон үһэтэй орос
эхэнэрые
Таалан, угсаатамни
дурланхай,
«Адали шелк!»*) гэжэ
эльбэдэгые
Аргагүй мүнөө
дурданхайб.
Орос андатан айлшалжа
Орожо ерээд, ахатан
Буряад дүүтэйгээ
найрлажа,

Уряад гэртээ ха[...]
Хагсуу сагай то[...]
Хоюулаа ганзага[...]
Дайсадаа булта [...]
Сохёод бута[...]
Даагаяа һүүдэ[...]
Нэгэнэйнгээ ун[...]
Нүхэрэй ёһоо[...]
Хатар дундаа т[...]
Атар хүлэгэй [...]
Мүнөөш, Толя, [...]
Һундалданхай [...]
шүлэ[...]
Орьёлон дабаа [...]
Оодоргожо ябан[...]

*) Далиин толи словарь харагты

Гэнтэ мэдэн гэһээмни, арад зомни, хүндэтэ уншагшадни намайе ехэнхидээ хүдөө нютагуудаар ябадаг, хажуудаа байһан хотоорхиноо балай ехэ тоодоггүй гэжэ хэлсэдэг байбал даа. Үнэн бодоод үзэхэдэмни, үнэхөөрөөшье тиимэрхүү янзатай болоходонь, тон ехээр тархяа тоншожо, алдуу эндүү гаргажа байһанаа мэдэрбэлби. Тиигээд ниислэл хотодо ажаһуугшадай һочи һорьмой дуулаха һанаатай Победын проспект тээшэ шэглээ хүм. Горпищеторгын 72-дохи магазинай хойто хажуугаар мухардан таһардаг Фрунзиин нэрэмжэтэ гудамжада гараад ябатарни, нюдэндэ булай, шэхэндэ хажар үзэгдэл үзэгдэбэл! Хубсаһа хунарайнь муухайе, шэг шарайнь зүдэрүүе үгөөр холбожо бэшэхын аргагүй дүрбэ-табан шал һогтуу эрэшүүл хоёр шэхэндэм дуулдаагүй муухай хараал үгөөр дуугаралсаа боложо, хэнэйшьеб адресаар хэтэрмэ шэрүүн үгэнүүдые буудажа байбал даа.

Энэ иихэдээ ямар хэмэр газарта шоро ёро муутайгаар, хүнэй һэшхэл алдаһан амитадтай золгохо болобобиб гэжэ бэеэ зэмэлэн тархяа үргэхэдэм, улаан хирпиисээр баригдаһан табан дабхар байрын гэр ербыхэдэжэ һуубал даа. Иимэ һайхан байшангай хажууда хаанаһаа суглараһан бузарнууд бэ гэжэ ой ухаанһаа жэрхэдэһээ хүрэхымни тэндэ гэшхүүр дээрэнь зогсожо байһан бүдүүн шара эхэнэр иигэжэ намда хандаба:

— Та, юрэдөө, энэ багта түрүүшынхиеэ ябаһан хүн хат даа. Арбаад жэлэй туршада үдэр бүри шахуу бидэ иимэрхүү юумэ дуулажа, заримдаа түлөөһэгүй концерт хаража байгшабди,— гэжэ нэгэ талаһаа гомдолтойгооршье, нүгөө талаһаа енгүүтэйгээршье нам тээшэ мушхаран һагад хэлэжэрхибэ.

— Теэд энэтнай, нүхэр эрхэтэн, ямар удхатай юм, тайлбарилжа, ойлгуулжа үгыт. Нээрээ ходо иигэжэ байдаг юм һаань, энэ гэрэй энэ подъездэдэ ажаһуугшадта яаһан бэрхэтэй юм?..

Будамшуу

ҮДЭРЭЙ ҺАНААН, ҺҮНИИН ЗҮҮДЭН

—гэжэ үнөөхи эхэнэрэйнгээ (Дмитриева Ирина Филипповнагай) сэдьхэлэй байдалые хубаан гэһээмни, тэрэмни ухамайшалан саашань хөөрэжэ үгөө һэн...

Харин ушарынь иимэ байгаа. Фрунзиин нэрэмжэтэ гудамжын 5-дахи байшангай доро хооһорһон шэл тушаажа абадаг пункт хүдэлдэг юм. Үнэн дээрээ тэндэ гол түлэб архиин шэл тушаагдадаг. Пунктын үдэр бүри 9 сагта нээгдэдэгшье һаань, үглөөгүүр болохые хүлеэжэ ядашаһан шэнги «эртэшэ хүнүүд» үсэглэдэр хооһолһон шэлнүүдээ баринхай, тархяа заһаха зэдтэй болохо гэжэ пунктын үүдэндэ тэбжэгэнэлдэжэ байдаг. Хэрбээ үдэ багта эндэ ерэбэлтнай, һогтуутаяа, элүүртэеэ үй түмэн хүн байха.

Иимэрхүү зураглал бага танил эхэнэрһээ дуулаһан аад, хожомынь үдэ багта зорюута ерэбэлби. И. Ф. Дмитриевагай хөөрөөшэ бодото байдалаар батадхагдаба. Һэе һэбхүүл болошоһон телогрейкэтэй, жалжытар гэшхэгдэшэһэн валенкатай, хасар амэн дээрээ унагаажархиһан үһэтэй һамган, сохом шорой дээрэ хэбтэхээр туулмаг соогоо хэдэн шэл нарьюулһан зүдэрүү хүхэ шарайтай хүн, дүүрэн шэлтэй рюкзагые унаһан, содон дэгэлтэй, орбогорхон сэмбэ малгайгаараа хүхэршэһэн нюдөө халхалха гэжэ оролдоһон нэгэ хүйхэр гурбан нэгэ амитай юм шэнги шэбэнэлдэн һабиналдан байтараа, гэб гэнтэ юундэшьеб халбагаа хахаржа, аргагүй муухайгаар хэрэлдэшэбэ гээшэ. Дээрэ дээрэһээ һубариһаар олон боложо байһан хүнүүд «милици» гэжэ байжа үгэ дурдан, зам захаяа алдажа эхилһэн тэдэ хүдхэшүүлые буурулаа һэн.

Оло дахин дууланхаар, нэгэ дахин хараһан дээрэ гэжэ тон зүб лэ даа. Тэрэ подъездэ 20 айл ажаһуудаг. Тэдэнэй алинайданьшье орожо асуугаа һаатнай, гэшхүүр дээрэһээ элидхэһэн эхэнэрэй хэлээшые бултадаа дэмжэхэ, зүбшөөхэ байха.

Теэд тэдэниие гэрэйнгээ үүдэнэй иимэ оршон байдалтай арбаад жэлдэ эбсэшоод байна гээ гүт? Үгыхэн ааб даа, Эдэнэрэй бултанайнь гар табилгатай саарһан хотын гүйсэдкомдошье, газетын редакцидашье ороһон байха. Зүгөөр «ашаан байраһаа мүнөөшье болотор хүдэлнэгүй».

Табадахи байшангай нэгэдэхи подъездын хүн зоной гомдолые ойлгожо ядахаар бэшэ шэнги байгдана. Теэд өөһэдөө бодоод үзыт даа. Хонгор һайхан зунай сагта хүршэнэр газааханаа суглараад, амаржа, хөөрэлдэжэ һууха аргагүй байна бшуу. Аша гушанартаа мээхэй хүгшөө яажа тэндэ һамааралтайб? Угайдхадаа тэрэ подъездэ һуудаг зоной хахадынь шахуу пенсидэ гараһан ветеранууд лэ. Тэдэнэй дунда медигууд, фронтовигууд, финансын хүдэлмэрилэгшэд, мүрдэгшэд, эрдэмтэд, Социалис Ажалай Геройшье байха. Хүндэтэ тэдэ нүхэдэй жэлэй дүрбэн сагта гэртээ орохо, гараха бүхэндөө дууладаг, харадаг энэ һайхан бэшэ үзэгдэлые усадхуулжа, бусад байрын гэрнүүдэй хүн зонойхидол адли амгалан тэнюун байдал хангалсаа һаа һайн бэлэй гэжэ би, Будамшуу, үдэрэй һанаанда, һүниин зүүдэндэ абташоод ябанаб даа.

Хэрбээ эндэ дурсагдаһан пунктын мүн ниислэл хотымнай шэл амһарта тушаажа абадаг бусадшье газарнуудай гуримтайгаар хүдэлжэ байдаг һаань, тэдэнэй дэргэдэ хэтэрмэ олон хүн зоной сугларшоод, хэлэ ама гаргажа байхань үсөөрхэ бэлэй.

Шэл амһарта тушааха газарнуудай саг үргэлжэ шахуу хаалтатай байдаг ушарнуудые гэршэлһэн бэшэгүүд ажалшадай зүгһөө редакцида орожол байдаг гээшэ. Тиимэһээ бусад хото городуудта шэл амһарта тушаан абалгын гуримтай һайнаар эмхидхэгдээд байһан тухай, тэдэнэрэй дүй дуршэлые халан абаха тухай уншагшад өөһэдөө мүн лэ дурадхадаг байна. Ушар иимэһээ түрэл хотодоо энэ орёо бэшэ, юрын хэрэгэй түргэнөөр гуримшуулагдаа һаань, бултадаа һанаагаа амарха һэн хабди даа.

БАСНИ

И. А. КРЫЛОВ

ЭЛЖЭГЭН БА ГУРГАЛДАЙ

Хаанаб даа, Гургалдайе хараад:
«Хани нүхэр, шагналши! —гэжэ
Дээрэлхүүгээр Элжэгэн хандаба. —
Дээдэ гарай дуушан юм
гэлсэнэл шамайе
Өорсэ аялга дууешни шагнаад,
Өөрөо сэгнэлтэ үгэхэ гээ һэм,
Үнэн бодото шадабариш хэр юм ааб?»
Гургалдаймнай эндэ бэлигэ гарган,
Гурган-жэргэн бүжэглэбэ.
Жэмбүүрхэн нарихан хоолойгоор
Жэгтэй гоёор аялгатуулба,
Уриханаар, уншарагтайханаар
Уянгатуулба.
Элдэб янзаар
Эшхэржэ, бүлбэнэжэ мэдэбэ.
Шэбэр соогуур
Шэжэр мүнгөөр
Шэнхинүүлбэ,
Хада гүбээгээр
Хабатай һайханаар
Ханхинүүлбэ.
Бурханай шубуунай вялгые
Бүхы дэлхэй һайхашааба.
Амитан бүхэн хабархан,
Амяа татан шагнаба.
Жэрьеһэн һалхин аалидан номгороо,
Жэргэмэл шубууд дуугаа хуряагаа.
Хээрэ бэлшэһэн адуу мал
Хэбтэшэбэ нэбшысэ.
Үхэршэн залуу хүбүүн
Үрэ зүрхөө долгисуулан,
Хонишон басагые хаража,
Холшор инагаар миһэрбэ.
Алтан Гургалдаймнай одоо
Аялга хухалгаяа дүүргэбэ.
Элжэгэн духаяа дүхылгэн,
Эхилбэ: «Гэмгүй жэргэнэш,
Шагнажа һууxада,
Шалаатай бэшэ юм байна.
Халаг эрэ тахяатаймнай
Танил бэшэш муу байна:
Бага сага тэрээндэ заалгаа һаа,
Барагаар дууладаг болохо һэмши».
Элжэгэнэй шүүмжэлэл шагнаад,
Эндэһээ Гургалдай холодобо.
Тэнэг шүүмжэлэгшэдһээ маниие
Тэнгэри бурхамнай абарһай.

Гунга Чимитов буряадшалба.

СЭНХИР ЭКРАН

РАКЕТНЭ СЭРЭГҮҮДЭЙ БА АРТИЛЛЕРИИН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Конкурс-харалга. Вильнюсэй Гүрэнэй университедэй духовой оркестр наадаха. 10.20 — Баримтата фильм. 10.50 — «Спортлотогой» 47-дохи тираж. 11.00 — «Таанадта, түрэлхид». 11.30 — «Уран зурааша тухай хөөрөөнүүд». 11.55 — «Һайн эд бараа — элбэг ехээр». 12.25 — «Баатаршалгын гуримаар». 12.55—«Москвичка» — телеклуб. 17.25 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 14.40 — Ракетнэ сэрэгүүдэй болон артиллериин үдэртэ зорюулагдаһан программа.

Москва. 15.40 — «Нүхэдэй шарай». 16.25 — «Мүнөөдэр— Ракетнэ сэрэгүүдэй ба артиллериин үдэр». СССР-эй оборонын министрэй орлогшо, стратегическэ үүргэ дүүргэхэ ракетнэ сэрэгүүдэй главнокомандагша, артиллериин ахамад маршал В. Ф. Толубко үгэ хэлэхэ. 16.40 — Концерт. 17.25 — Политическэ шэнжэлэгшэ А. Л. Вознесенскиин хөөрөөн. 17.55 — Мультфильм. 18.20 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 19.20 — Эб найрамдал хамгаалха совет комитедэй түрүүлэгшэ Ю. А. Жуковай хөөрөөн. 19.50 — «Вижу цель» — уран һайханай фильм (1-дэхи ба 2-дохи сери). 22.00 — «Время». 22.35— Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 22.45 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Спартак» — «Динамо» (Ригэ). (2-дохи ба 3-дахи шата). 00.15 — Валентина Вишневская дуулаха. 01.15 — Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Физкультура эрхилэгшэдтэ заабаринууд. 9.30 — «Ородой миниатюра». 9.50 — Баримтата фильм. 10.20 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга. 10.50 — Армениин телевидениин программа. 12.15 — ПТУ тухай эрхим дамжуулгын конкурс. Хабаровскын студи. 13.00 — «Арадай инструментнүүдэй аялга дуунууд». Гитара. 14.00 — «Онсо анхарал хандуулха юумэн».
14.30 — Останкинадахи кон-

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54 зам. редактора—2-68-08, зам редактора—2-62-62 отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05 пропаганды—2-56-23 промышленности и строительст ва—2-61-35. сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86 советского строительства и быта—2-69-58. культуры и школ—2-60-21. 2-57-63 информации—2-60-91 переводов—2,54-93. писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61 выпускающие—2-35-95, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. Н-03639. Заказ № 266. Индекс 6848.